

Szerkesztői iroda:
Kossuth Lajos-utca (Mária-ffy-ház),
a hová a lap szellemi részét megillető közle-
mények intézendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:
Egész évre 32 korona.
Félre 16 korona.
Negyedre 8 korona.
Egy hóra 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és
ünnepeket.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadóhivatal:

Kolozsvárt, Szentegyház-utca 22.

Egy négyszögcentiméternyi tér hirdetési ára
8 fillér. Gyárosok, kereskedők és iparosok ár-
kedvezményben részesülnek.

Reklam sora 2 korona.

Nivaltos közlemények sora 5 kor.

Nyilttéri cikkek garmond sora után
40 fillér fizetendő.

ELLENZÉK

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

MÁTYÁS KIRÁLYRÓL.

Irta: Bartha Miklós.

Súlyos aggodalmak között vállalkoztam arra a szerepre, melyet ezen ünnepély alkalmával az Erdélyi Szépirodalmi Társaság számomra kijelölt. Tehetségem és tudásom fogyatékos voltához járul az a körülmény, hogy Mátyás királyról kimerítő kép egy diszgyűlés időtartama alatt talán még a hivatalosak sem tudnának adni. Mert az anyag, mely feldolgozásra vár, renden kívül gazdag. Az ember megzavarodik, hogy valjon a királynak adjon-e a halás emlékeztetőben több helyet, vagy az embernek? A hadvezérnek-e, vagy a tudósnak? A diplomátanának-e, vagy a műbarátnak? Az a természetes vágy, hogy ennek a lánoszú fejedelemlnek minden nagy tulajdonsága kellő méltatásban részesüljön, megörökítse az idő rövidségében és szárnyszegett akarattal ismerem el, hogy csak hézagos és csonka művet adhatok.

Ha az európai történelem igazságos volna, akkor a 15-dik századot a Hunyadi Mátyás korszakának neveznék, miként a 16-dik a Luther Mártoné, a 17-dik a Cromwélé, a 18-dik a francia forradalomé. Mert Mátyás kezéhez ragadta az európai szellem vezetését uralkodásának első tizedében és megtartotta azt haláláig.

Olyan korszakban lépett a trónra, a mikor érvényesülni tudott a tehetség. Az idő nagy műhelyében termékenyítő erők jelentek. Dante, Petrarca, Boccaccio már porladoztak Itáliának csodaszép temetőiben, de szellemük még folyton-folyvást nőtt, hódított, nemeseit. A világművészet két legnagyobb mestere Michael Angelo és Rafael szintén a sirban pihentek; de lelkiük, irányuk tovább működött a tanítványok vésőjében, ecsetjében, az építékek koncepciójában, a vallás szent misztériumainak és az élet zordon igazságainak kutatásában és művészi formákkal való kifejezésében. Egy szelíd, vértelen, bübös forradalom ment végbe az emberiség kulturális életében. Firenzeben, Rómában, Ferrarában, Veneciában föllázdaltak a költők, a festők, a szobrászok, az építésszek, a vésnökök, az ezüstművesek; ártatlan szerszámaikkal megostromolták 13 évszázamk ideiténységét, nyomorék-ságát, ferde ízlését s győzelmes csatájuk után lementek a romok alá temetett görög művészeti hagyományok sirjaiba és föltámasztották az igazságot az irodalomban, az anatómiát a szobrászatban, a világosságot az építkezésben, a fény és színhatásokat a festészetben.

Az emberiség újjászületett. A betű megváltoztatta a gondolatot, az ecset megváltoztatta az ízlést. Ezzel jogaiba lépett a munka és trónusra ült az elme. A születési kiváltság kezdett a tehetség jogai előtt meghátrálni. Podjebrád polgárból György király lesz Csehországban; Cosmus boltoisból Medici herceg lesz Firenzében; Sforza kapitányból Sforza fejedelem lesz Milánóban; Obdenburg gróf Keresztély király lesz Norvégiában és Dániában; a köznemesből vezér lett Hunyadi fiát pedig 60.000 arannyal kiváltják az idegen fogságból és 18 éves korában megválasztják magyar királynak.

Ez a választás azonban nemcsak a renaissancekét köszönhető. Nagy Lajos óta Luxemburg-, Jagelló- és Habsburg vér ült a magyar trónon. Egyik silányabb fejedelem volt, mint a másik. A nemzet szívében pedig még élénken lüktetett az Árpádok hagyománya. A nagy és szent uralkodóknak ez a termékeny Háza olyan időben tudott állami szervezést adni Magyarországnak, a mikor egyebet a hűbérjog és a partikulárismus lehetetlenné tette a nemzeti egységet. S miután a trónüresedés alkalmával a mohamedán világ felhoidja már ki volt tűzve a Balkán ormaina és az Alduna völgyeibe: hatalmas világtörténelmi ösztön sarkalta nemzetünket arra, hogy többé ne idegenre bizza a sorsát, hanem saját választott véreire.

Ehez a világtörténelmi ösztönözés járult a nemzet hálaérzete. Soha annyira dicsőséget a magyar névnek nem szerzett senki, mint a mennyit Hunyadi János szerzett. És soha olyan durva fölt a nemzeti kegyeleten nem esett, mint mikor a hitvány V. László az ártatlan Hunyadi Lászlót, ezt a dölözeg 22 éves lovagot, az ország kedvencét és vitéz kapitányát, kihallgatás nélkül lefejeztette. A nemzet tehát halálját fejezte ki Hunyadi János nagy emléke iránt és jogosult megbotránkozását az idegen uralom iránt, mikor Mátyást trónra emelte. Egy harmadik tényező is járult a megválasztáshoz. Szilágyi Erzsébet, a Mátyás édes anyja, kiről a krónika feljegyezte, hogy „heorica mulier fuit” és ennek testvérbátyja, Szilágyi Mihály, mindkettőn erős akaratú egyéniségek, elhatározták Mátyás megválasztását. Ez az elhatározás nem az ábrándok ködére épített légvár fantasztikus levegőjében fogamzott meg. Igen sok reálitása volt ennek az elhatározásnak abban, hogy Mátyásnak már ősei is voltak; mert Hunyadi uradalmát már a nagyapja Vojk kapta donatióbán Sigmund királytól, mint kiváló katonát; a nagyanyja pedig Marinovic-leány volt, egy thesszali fejedelemléány, rokonságban a byzanci császárral, a kit Vojk uram nem kaphatott volna meg, ha ő maga utszéről fölzédett ember lett volna. Ezenkívül Szilágyi Mihály és Erzsébet az ország legdagdababb földesurai voltak, kik nem nagyon érezték meg azt a kiadást, a melybe az a 20000 föllegyverett vitéz ke-

rült, a kiket Szilágyi a Rákosra vitt királyválasztásra. Végre Mátyás olyan nevelésben részesült Vitéz János a későbbi váradai püspök és esztergomi primás, továbbá Sanocki Gergely, később lemerbergi érsek vezetése alatt, — a mielő fogva a gyermek lángeztét is tekintetbe véve, bátran fölvehették vele az aravallóság dolgában bárkivel versenyt. Azt a vágyat, hogy Mátyásból király legyen, nem a pillanat szülte. Még a Hunyadi János életében Kapisztrán János a hódolat bizonyos nemével bánt a gyermekfiával s mikor a fogoly Mátyást a bécsi udvarban magyar királynak gunyolják: makacs önértékeléssel vágja vissza, hogy „leszek én még nektek is királyotok!” Egykorú írók jegyzik föl, hogy a választás előtt Szilágyi Erzsébet így szólott: „Inkább halva lássam a fiamat, mint korona nélkül” és följegyezték azt is, hogy Mátyás azt a hirt, hogy királynak választották, olyan a meglepetés nélkül való higgadsággal fogadta, mint a matematikus a számtani feladvány biztos eredményét.

A Hunyadi László vérpada lépésőfoka volt a Mátyás trónjának. Ez az ifju úgy ült a trónusra, mintha mindig ott ült volna. Az ő királyságának nem voltak gyermek betegségei. A helyzetet azonnal fölismerte és szarvánál fogva ragadta meg. Kitűzte célját uralkodásának letelején és 32 év alatt soha egy pillanatra nem tántorodott el nagy tervétől. A bolygók rendszere nem következtesebb, mint ő volt. Szokásaiból, letelezéséből, cselekedeteiből lehet következtetni céljára. Mi volt az? Magyarországból egy nagy közép-európai hatalmat teremteni. Miként kívánta célját elérni? A török világbirodalom visszazsoritása által; a Balkán és alduai tartományoknak a magyar koronához való csatolása által; a német császárság megfékezésére által. Ezen világtörténelmi cél elérésére három utat választott. A hadak útját, a diplomacia útját és a műveltség útját.

Mátyás első rangú hadvezér volt. Nemcsak győzni tudott, hanem szervezni is. Háborukat viselt a cseh király, a lengyel király, a német császár, a török szultán ellen. Mindig győzött. Egyesítette magában a megfontolást a vakmerőséggel és a vitézséggel a fortélyllyal. Életét sokszor tette kockára, mert nemcsak vezér, de hős is volt és csatáiban számos sebet kapott. Tudott tréfát űzni a veszélyből: az ostromlott Chrudimba belopozott mint cseléd, az ostromlott Bécsbe, mint kerégyártó és a bécsújhegyi tűtköztet alkalomával a legstürbb golyózápor közé állott és ott fogadta a szultán remegő követét, biztatván a megmúmlt törököt, hogy a golyók között van hely két ember számára.

Sem azelett, sem azután egyetlen királyunk sem tudta a nemzetet úgy mozgósítani, mint ő. Mindig annyi katonája volt, a mennyi éppen kellett. Seregében a fegyelmet együtt járt a lelkesedéssel. Mialatt a nyugati fejedelmek minden hadi tudományából állott, hogy időnként zsoldosokat és condottierket fogadtak föl Svájból, Burgundból, Olaszországból: azalatt Mátyás a levert huszárakból és az önkényesen ajánlózó székelyekből — meglegő, hogy miként Bem tábornoknak, úgy Mátyásnak is a székelek voltak a legbizhatóbb katonái — megalkotta az első állandó hadserget, a híres *fehete se-reget*.

A velencei követ jelentése szerint a Mátyás szárazföldi seregében volt 16000 cseh és morva, 14000 magyar, 32000 székely, 10000 erdélyi nemes és 2000 erdélyi oláh. Olyan táborokat nevelt maga körül, mint Magyar Balázs, Bánfi Pál, Dóczy Péter, Kinizsi Pál, Geréb Mátyás, Báthory István, Rozgonyi János, Zápolya Imre. A hadi flotta 364 hajóból, 10000 fegyveresből és 2600 matrózból állott. Bonfini, a ki sok csatába kísérte Mátyást azt jegyzi meg a Mátyás katonáiról, hogy „vitézbekek és kitaróbbak a spártaiaknál.” Úgy ismerte a római irodalmat, mint manapság a klasszika filológia bármelyik tanára és ebből feljuttatta a legiök taktikáját, megtoldva azt újításokkal. Ostrom szereket talált föl és azokat nagy sikerrel alkalmazta.

A diplomáciai mesterséget a legmagasabb művészetre fokozta. Udvarában kancelláriát szervezett Magyar és Olaszország legkiválóbb politikusaiból, jogászaiból és történészeiből. Klasszikusan szép utasításait, leveleit, jegyzékeit vagy személyesen mondja tollba, vagy az európai hírű Janus Pannoniussal, a Vitéz János unoka öccsével iratja meg.

Sűrű levelezést folytat a pápával, Venczeiával, III. Frigyes német császárral, Kázmér lengyel királlyal, Medici Lőrinczzel — még Wassziljevics Iván orosz cárral is, a ki Mátyástól építészeket, ötvösöket, szíjgyártókat, ágyú öntőket, asztalosokat kért egy ízben, hogy az ő birodalma is részesüljön a haladás és ipar áldásaiban. A külföldi követeket udvara jelenlétében szereti fogadni és mindenikkel a maga nyelvén beszél, mert jól tudott latinul, németül, olaszul, franciaul, csehül. Nagy szónok és kedvelli a rögtönzéseket, miként most II-dik Vilmos. Pechinoli Angol ortei püspök és pápai követ a magyar udvarnál, följegyezte Mátyásnak egy hozzá intézett beszédét. Ebben a beszédben Mátyás hatalmas vonásokkal fejtegette európai politikáját és dics szemrehányásokat tesz IV-dik Sixtus pápának, a ki őt nagy terveiben akadályozza. Ennél erősebb logikájú és haragjában fonségesebb beszédet nem olvastam. A Cicero nemes pathossát egyesítette nagy királyunk a Sallustius tömör érvelésével.

Máskülönbön jó viszonyban élt a pápai udvarral, a mely gyámolította királyjával választatását, megerősítette cseh királyi méltóságában, pénzsegélyeket adott a török ellen való háborukra és hivatalos iratban ismerte el, hogy „mialatt a többiek békésen húzódnak meg a magyar király védpaisza mögött, azalatt a magyarok ontják a véruket a kereszténység védelmében.” Mátyás fiui hódolattal viseltetett a pápa iránt. Annak tekintélyét — sőt még csalhatatlanságát is gyakran magasztalta. Hanem ha püspöki kinevezésről, vagy a püspöki jövedelmek adományozásáról volt szó: akkor már vége szakadt az udvariaskodásnak és úgy a modrusi, mint az esztergomi székbe helyezésénél kijelentette a követelő pápa ellenében, hogy „inkább meghalok, mintsem a magyar királyság önálló jogaiból bármit is engedjek.”

A vatikánból való jó viszonyt azért ápolta, hogy nagy terveinél a pápai hatalmat kijátszhassa a német császári hatalom ellen. Ezen a téren jelentékeny sikereket ért el. Egyébíránt a pápán kívül más fejedelmeket is vont be céljainak érdekében. A pfalci, a bajor, a branzenburgi választó fejedelmeket jó formán pórázon vezette. A svájci parasztokat, kik a sempach csatában ugyancsak vésresre verték a Habsburg katonák koponyáit, különös előszeretettel gondozta. Követeket elárastotta kitüntetéssel, pénzzel és nagy ígérekkel. A szövetségi tanácsosoknak rendes évdíjat adott. A minthogy évdíjt adott Hohenollern Frigyesnek is, a bradenburginak. Egy Wittelsbachot pedig csehországi helytartónak nevezett ki jó fizetéssel. Házaszággal is összekötötteket szerzett, mert Aragoniai Beatrix révén megnyerte magának a nápolyi királyságot, a milánói és ferrari fejedelmeket. Annira izolálta ügyességével, tapintatával, fortélyával és az érdekszállak lángeztű szövésével III-dik Frigyes német császárt, hogy mikor elszedte tőle Alsó és Felső Ausztriát, Karinthiát, Stájer és egy nehéz ostrom után diadalmasan vonult be Bécs városába: az egész német világ csendben maradt s az európai diplomácia úgy fogadta a császári hatalom rombadőlését, mint olyan bevégzett telyt, a mely a magyar királyság hatalmi súlyának természetes következménye.

A diplomata előrelátása és tervszerűsége látszik meg abban is, hogy nemcsak nemzetközileg készítette elé a császári hatalom megtörését, hanem a császár személyes és politikai birtokain is. Városról városra, tartományról tartományra hódít, hercegeket adományoz természetes fiaának Corvin Jánosnak; végre Bécsbe is bevonul anélkül, hogy a polgárok ellenállásának, vagy csak ellenszenvének is legkisebb nyomát fedezné föl a történelmi kutatás. Ellenkezőleg. Önkénytelen tiszteleknek előtte a hatóságok mindenütt és Bécsben az első küldöttség, mely hódolattal bemutatja, az egyetemen tanári kara. Hódítását eszeágában sem volt időlegesnek tekinteni. A megüresedett bécsi érseki széke azonnal beülteti budavári kincstartóját, a magyar Dóczy Orbán püspököt és haladéktól nem tűrő módon csökközi ki a pápai megerősítést. Elrendeli a Hofburg új berendezését. Intézkedik egy mélyreható adóreform életbeillesztésére iránt. A bécsi nép pedig újjong, mert a főváros és tudatlan és szöszező Habsburg helyébe egy lovasias, bőkezű, nagyműveltségű, hősies tetteiben dicső uralkodó lépett.

Fegyverének hatalmán kívül, bámulatos diplomáciai művészetének köszönhetette, hogy Magyar és Horvátországon kívül a magyar korona előtt meghódították Csehország, Morvaország, Szilécia, Alsó és Felső Ausztria, Karinthia, Steier, Dalmáciának telerészét, Szerbia, Bosznia, Hercegovina, Oláhország és Moldova. Ez tehát a 15-dik évszázad nagy területnagyságra, mint belső erőforrásaira nézve Európa leghatalmasabb állama volt.

A Mátyás diplomáciai ügyessége alattvalóival szemben is remekelt. Közelkészséssel választották meg őt, de nem közmegegyezéssel. Féltek tőle a Hunyadiház makacs és büns ellenségei. Az akkor ugynevezett konföderációk — ma öszeesüvésnek neveznek — napirenden voltak. Mátyás hamar fölismerte a hatalmas oligarchiában a királysági elv veszélyeit; viszont az országgyűlés fölismerte a személyi uralomra törekvő ifju királyban befolyásuknak haldoklását. A szomszéd uralkodók nem késtek az elégtelenség szításával. Frigyes is, Kázmér is igényt tartottak a magyar trónra. Még Podjebrád is álmódzott föléle. A különböző öszeesüvésnek élén olyan urakat találnak, mint Gara, Ujlaki, Bánfi Pál, Zápolya Imre, Rozgonyi János, sőt még Vitézt is az esztergomi primást, sőt még Szilágyi Mihályt is a hadverő nagybácsit — a kinek ambíciójáról, nagyszeretéről, haragos duzzogásairól, tragikus haláláról a stambuli fogságban, hogy még nem irtak drámat, az a magyar színírodalom szegénységét mutatja. Ezeket a lángeztéseket és árulásokat nagy fegyvererővel följotta el Mátyás, de ha csak tehette, mindig vér nélkül. Még megaláztatásra sem igen gondolt. Pedig nagy kedve telte ellenségei megaláztatásában. A győzelmes cseh és morva hadjárat után megkövetelte, hogy a legyőzött szövetséges fejedelmek, Kázmér, Ujlaki, és mások — sátrában személyesen jelenjenek meg és együttesen kérjék a békét. Ezek megpróbálták külön-külön megjelenni, de Mátyás megvárakoz-

tatta s aztán kiűzent, hogy jöjjenek együtt. Ezek között Ujlaki kiküldött cseh király volt, tehát a Mátyás személyes vetélytársa. Mátyás őt a tárgyalásnál következetesen *Ujlaki urnak* szólította; a bradenburginak pedig évjáradékot ajánlott, mintha fegyelmi vétsége miatt nyugdíjba akarná küldeni. Lángeztő alattvalóival szemben azonban nem volt ilyen kegyetlen. Imperatori természetét csak épen a leghatalmasabb uralkodókkal szerte éreztetni. Alattvalóinak szívesen nyújtott alkalmat, hogy nekik megbocsáthasson, Mikor a konspirator Vitéz Jánost Esztergomban körükerítette és kitéhette s az öreg primás megüzente hódolási készségét: Mátyás a pápai követet, mint közbenjárót küldötte Vitézhez és mintha még csak kellemetlenség sem történt volna közöttük, arra kérte a primást, hogy vállaljon el egy fontos bizalmi küldetést a német császárhoz és adjon neki banderiumából segítségét a garázdoló huziták megfékezésére. Zápolyai Imrét egy öszeesüvés után bízta meg egy Boszniába induló sereg fővezérletével. Ujlaki Miklóst szintén egy öszeesüvés után nevezte ki bosnyák királynak. Az erdélyi nemességet azonban megcsufolta. Ezek ötven ezer foggyveressel gyűlték a Szentgyörgyi gróf zászlója alá, megütközni Mátyással Kolozsvár mellett. A sereg útközénél előtt szétfűtött. Mátyás azzal bélyegezte meg az erdélyi nemességet, hogy a főválságdíjat, mely minden magyar nemesre 200 aranyforintban volt megállapítva, az erdélyi nemesek irányában leszállította 66 forintra.

Világtörténelmi céljainak elérésére sok katonára és sok pénzre volt szüksége. Mind a kettőt ott vette, a hol kapta. A tiltakozásokkal nem sokat törődött. Az elégtelenségnek és gyakori lángeztésnek ez volt a kitéjeje. Szörnyű garral készülték sarcolásai miatt az országgyűlésekre. De a magyar akkor is magyar volt. Mátyás pedig lélekbuvár volt. Nemzetének lelki tulajdonait alaposan ismerte. Hét vármegyére szóló vendégséget csapott; a gyűlésen szónokolt, a lovagjatekon bajt vívott, a hyppodromban lovagolt, az aszsonyoknak udvarolt — a harag elcsillapult. A rendek most az egyszer, utoljára jóváhagyták a történeteket, fátvált borítottak a sérelmekre, kikötötték, hogy többé ne ismétlődjenek és katonát és pénzt szavaztak meg újólag. Ugy tudott bánni a szívekkel, hogy mikor a fukar III. Frigyes 60.000 aranyat követelt a nála levő magyar korona átadásáért: a nemesség elhatározta, hogy ezt a válságösszeget nem a jobbágyok adójából teremti ki, hanem önmagát adoztatja meg és minden nemes porta után egy arany adót vetett ki. Ez volt a magyar nemesség első adója. A második 400 év után jött létre a lángeztíválmal. Abban az önkéntes adóban lehetetlen föl nem ismerni a magyar közjog költőjénél. Minden nemes tagja a szent koronának. Membrum sacrae coronae. Illő volt tehát, hogy azt a klenodiumot, melynek fogalmában a nemzeti hatalom és a nemzeti jog összpontosul, maga a nemesség szerezze vissza.

Műveltség nélkül csak állati élete van az embernek. Találomra mondta Voltaire Rousseau-nak azon elvéről, hogy az emberiség térjen vissza az őstermészeti állapotokra, ezt a megjegyzést; „a Rousseau hatása alatt kedvem kerekedett négykélbázi mázni.” A műveltség öntudatot, föllett, szabadságot jelent. Ezzel kényszerítjük a természetet az ember szolgálatába. Ezzel nyitunk új meg új erőforrásokat a földből, az ércből, a levegőből, a vízből, a napsgárból. A műveltség a hatalom, a tekintély, a felvilágosodás és a jogélet kitéjeje. Mátyás bevégzett műveltségű ember volt. A hadi és diplomáciai tudományon kívül alaposan értett a csillagászat-hoz, a theológiához, az építészethez, a hisztóriához és a művészetek minden neméhez.

Korszakának jellemző vonása az eltemetett klasszikus világ feltámasztása. A mahomedán világ nyers szokásai elől nyugatra menekültek azok a byranci, athenei, korintusi tudósok, a kik hűséggel ápolták az antik hagyományokat. Ezek magukkal vitték Plátónak fonséges ábrándjait, Aristotelesnek nagy igazságait, Sokratesnek erkölcsi, Sophoklesnek tragédiáját, Plutarchnak életrajzeit és Demosthenesnek hazafias hévű lángeztő szónokait. és elhozták a Phidias és a Praxiteles szellemét, megfinomítani az ízlést, szebbé tenni az életet, megnevesíteni a szokásokat. Olaszország befogadta a vándorokat és ezeknek hatása alatt előszóltította a sirból Livius, Ovidius, Tacitus, Cicero, Sallustius, Seneca. Ezzel a nyelv és a mondat szerkezetét új alakot öltött. Jogaiba lépett a római méltóság és a görög műizlés.

Mátyás szenvedélyllyel olvasta az antik irodalmat és annak formáit, lendületét, válsátszékságot saját környezetében divatossá tette. Hadüzeneteiben a Julius Cásár hangja szólt meg. Építkezésében felújult a római diadal kapu ívezete és a korinthusi oszloporend ornamentikája. Az olasz humánizmus egész seregét tartja udvaránál királyi bókészüséggel. Felolvasásokat és vitákat rendez. Minden kérdéshez alaposan hozzászól. A művészt, a tudóst éppen úgy becsülte, mint a hadvezért.

Megalapítja a Corvinák híres könyvtárát. Alig hogy feltalálta Gutenberg a könyvnyomtatást, három év múlva Budán már betűsajtó van. Ezzel megelőzi Franciaországot és Angliát. De a kezdetleges sajtó

nem győzi a munkát. Énnélfogva 30 másolatot tart könyvtára számára. Nem elégszik meg a könyvek szaporításával. Kívánja, hogy azok külső és belső díszre föllmuljon minden fogalmat. Medici Lőrincztől miniatűr-festőket kér. Alkalmazza a korszak leg-híresebb rajzóit, vésőket, díszítőit. Szövegképek rajzolásával és festésével évekig foglalkoztatja a világhírű Ataventát. Erről a káprázatos könyvtárról csak halvány képet adok azzal, hogy megbízható föllegyzések szerint másolókra és díszítőkre évenként 33000 aranyat költött. Ez a remek könyvtár a budai várpalota déli sarkán volt elhelyezve, kilátással egyfelől a Gellért-hegyre és a Vértessnek beszőgellő hecéire, másfelől a Rákosszögére és a méltóságos Dunára. Ez volt a tudós király legkedvenczebb tartózkodási helye. Itt halmozta föl a cmaeknek, gemmáknak, érmekek, bronzoknak, márvonyoknak azt a gazdag gyűjteményét, melyeket részletekben is vásárolt és csudátlan tömegre szaporított azzal, hogy megvette a mantuai bibornok híres gyűjteményét. Itt helyezte el azt a Leonardo da Vinci-féle madon.a képet, melyet Miláno hercegtől kapott Corvin Jánosnak Sforza Bianca hercegnővel történt eljegyzésé ünnepélyé alkalmából. Itt fogadta a követek bizalmas jelentéseit, továbbá az olasz tudósokat, költőket és művészeket.

Misem természetesebb, minthogy ilyen műveltség és ilyen magas műizlés mellett ennek a nagykirálynak az udvartartása fényben, pompában, ragyogásban, a kornak minden képeletét felülmúlta. Palotát Budán, Visegrádon, Tatán és Komáromban első rangú mesterekkel építette. Firenzéből elhozatta a világ eddig ismert legnagyobb mufafaragóját *Majno* Benedeket és vele készítette szekrényeit, menyegzőit, asztalait, polcait. A nagyhírű Chimenti Camicio látta el palotáját, templomait, kútjait, lépcsőcsarnokát díszítményekkel. Fiesole remek márvány kútját a várpalota udvarára állíttatta föl. Verrochia híres bronzszobrait Dáriusról és Nagy Sándorról a főbejártnál alkalmazta.

Udvartartása 7—800.000 aranyforintba került. A keleti pompát egyesítette az olasz ízléssel. Főudvarmesterei Guthi Ország Mihály, Czudar Simon, Báthory István, maguk is dinasztik vagyonra és fényűzésre nézve. Udvarában várkapitányok, kamarások, kincstartók, sáfárok, testőrök, apródok, udvarnok, ajtónállók, étkefogók teszik a belső szolgálatot. Ezekben kívül százakra menő alantos — szakácsok, kukták, bódnárok, kovácsok, csiszolók, nyergesek, koscsigárok, kertészek, kocsisok, lovasok, fulajtárok. A mig özevgy volt nócseledét nem túrt az udvarnál. Külön udvartartása volt Szilágyi Erzsébetnek, ki az anyakirálynő nőtisztét díszszel és méltósággal viselte; külön udvartartása volt Corvin Jánosnak, kiből hogy király nem lehetett, hazánk történelmi szerencsétlenségéhez tartozik. Külön udvartartott Beatrix is, a királyné.

Minderről, a hatalomnak, gazdaságának és fényéről a tömördekségtől, a vadászatokról, lakomákról, öltözékekről, a lovagjatekokról, a halas-tavakról, a vízművekről, a szobrokról és vázákrol, a tornyokról, bástyákról, folyókáról, antik kútkaról, díszmenetekről, a templomi és házi ünnepekről ma már csak úgy beszélünk, mint egy régen leltűt regoválgról. Mikor olvasunk a szemtanúk leírását a székesfejérvári sátorberendezésről, a hol Mátyás az érkező Beatrixot, szép és nagyuszú jegyessét fogadta és arról a díszmenetről, a melylyel Mátyás bevezette onnan Beatrixot Budára, elálmélkodva és bánatosan kérdezzük: hová lett az a nagy kincs és az a nagy hatalom? Az Ujlaki ruháján 35 font gyémánt csillogott; fiaának Lőrincznek a kardkötőjét 60.000 aranyforintra becsülték. A lakomán 960 arany és ezüst serleg, bilikom, pohár, kancsó volt az asztalokra rakva. A menyegzőről két akos ezüst hordók csüngtek az asztalok fölött tokaji, balatoni és főleg erdélyi borokkal. Egy boroszlói lakomája alkalmával elámulva jegyezte meg a jámbor boroszlói jegyző, hogy „az asztali készlet többet ér egész Csehországnál.”

Megfigyelve Mátyásnak nmzetközű szereplését, állandó öszeesüktetését a német, francia, lengyel, burgundi, római udvarokkal és Olaszország valamennyi fejedelmével; látva a budai udvartartásnál hemzsegtő idegen diplomatákat, katonákat, tudósokat, művészeket, zenészeket; tudva, hogy első ízben cseh királyi leányt, másodízben olasz királyi hercegnőt vitt feleségül; ehez adva, hogy azon gazdag okmánygyűjtemény közt, mely a Mátyás idejéből ránk maradt, egyetlen magyar iratot sem találunk, holott garmadával bírták a hazai és külföldi levéltárak a latin, német, olasz, francia nyelvű okiratokat; sőt miután az ismeretlen írótló származott hőköltemény töredéke kívül, melyben Sabáczvár ostromát zengi a kőből irodalmi hagyatékunk sines a Mátyás idejéből, magyar nyelven: önként merül föl ma többször az a kérdés, hogy valjon a Mátyás királyi fajmagyarsága és magyar nemzeti mivolta minden kétségben felül áll-e? Erre a kérdésre könnyű a felelet.

A Hunyadi család minden valószínűség szerint oláh származású volt. Mit tesz az? És mit tesz az, mikor Kossuth Lajost tőt, Petőfi Sándor szerb, Zrínyi Miklós költőt hor-

vát, Munkácsi Mihályt német származásának mondják? Ez azt teszi, hogy *ezen a földön, immár ezer év óta, csupán a magyar nemzeti öntudat, a magyar nemzeti kultúra, a magyar nemzeti politika keretében emelkedhet bárki is a történelmi nagyságok közé.* Ha magyar származású volt Mátyás: akkor megvan az a dicsőségünk, hogy fajunk termő ereje hozta őt létre. Ha oláh származású volt, akkor az a dicsőség jut osztályrészünkül, hogy fajunk átalakító és beolvasztó ereje tette őt magyarrá. Mert magyar volt. Már a nagyapja is magyar nemes volt s mint ilyen tett előkelő katonai szolgálatot a Zsigmond táborában. Hunyadi Jánosról pedig biztosan tudjuk, hogy csak magyarul tudott. Még latinul sem tudott. Ez a nagy kormányzó és világtörténelmi hadvezér még inni és olvasni sem tudott. De azért a terjeszkedni vágyó pápai hadam ellen soha senki sem védte meg talpraesettebben a magyar királyság önállóságát; a remek szép Hunyadi várát saját koncepciója után építette; és a mikor enyhülést keresett családí fészében, kisebb fiával, Mátyással fordította le magának Cásár hadjáratát a gallok ellen és a Sallustius punháborúját. Szilágyi Erzsébet sem tudott más nyelven csak magyarul. Tizenöt éves koráig élt tehát Mátyás olyan szülők körében, a kik csak magyarul tudtak. Mikor Beatrizot hozta a diszküldöttség Nápolyból, egyik budavári olasz követ arra figyelmeztette, hogy a hosszú uton, mely hónapokra nyúlt a tengeri viharok miatt, vegyen maga mellé magyar kísérőket és tanulgasson magyarul, mert a Mátyás udvarában az országnagyságok büszkéik a saját nyelvükre és féltékenyen őrzik annak jogait. Beatrix meg is tanult rövid idő alatt magyarul. Mikor pedig Beatrix arra kérte Mátyást, hogy unokaöccsét az olasz Hypolitot nevezze ki esztergomi primásnak, Mátyás kikötötte, hogy előbb tanuljon meg magyarul, a mi meg is történt. Annnyira magyar volt a főtársalgási nyelv a Mátyás udvaránál, hogy azok a külföldi fejedelmek — mint p. o. a pfalzi választó — és követek, akik huzamos ideig tartózkodtak Budán, kényszerülve voltak magyarul megtanulni. A magyar nyelvnek már a Zsigmond király korában olyan tekintélye volt, hogy a külföldi udvaroknál a jó tónushoz tartozott magyarul tudni. Hanynyál ezen a téren hogyan lett volna éppen Mátyás alatt, aki féltéig tartja Bánfi Pált Rómában mint követet, holott Bánfi egy betűt sem tudott anyanyelvén kívül.

Ime bemutatam Mátyást mint hadvezért, mint az európai nemzetközi viszonyok vezető államférfiát és mint a közművelődés hatalmas pártfogóját. Hézagossá ismertetésem a költő szavával végzem:

*„Világverő Mátyás sirján még a halom zöldül;
A dicsőség hóvá tünt el a szép magyar földről!”*

Mátyás király ünnepek.

++++

Kolozsvár, okt. 12.

Kolozsvár dicső szülöttjének emlékeztérére állított szobor leleplezése országos ünnepélyességek között páratlan lelkesedés közt folyt le.

Ezekről az alábbiakban számolunk be:

A kormány és a törvényhozás fogadtatása.

A magyar kormány és a törvényhozás tagjai tegnap délután hat órákor külön vonattal érkeztek meg Kolozsvárra.

A külön vonat megelőzőleg jött meg a brassói személyi vonattal Láng Lajos kereskedelmi miniszter, hogy miniszterházaikat ő is mint házigazda fogadhassa, éppen e miatt a kormány tagjait hozó külön vonatot, mely néhány perccel előbb érkezett be, addig visszatartották.

A közönség már kora délután ezrével lepte el a pályaház környékét és az oda vezető utakat. Magában a pályaház peronján is óriási közönség foglalt helyet, ezek sorában a városi tanács, a törvényhatósági bizottság, az összes állami hivatalok és testületek képviselői, a szobor bizottság tagjai stb. A külön vonat beérkezvén a pályaházhoz, a salon kocsiból először is Széll Kálmán miniszterelnök szállott ki, majd utána Darányi, br. Fejérvári, Wlassics és dr. Plósz miniszterek, Apponyi Albert gr. házelnök és a többi kocsiból az államtitkárok és képviselők szálltak ki, a ktket a közönség percekig tartó viharos éljénzéssel üdvözölt.

A miniszterekhez és képviselőkhez az éljénzés elszűnte után Szvacsina Géza polgármester a következő üdvözlő beszédet intézte:

Nagyméltósági Miniszterelnök Ur!

Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósága nevében jelentünk meg. Excellenciát előtt, hogy Excellenciát és miniszter társait szívó üdvözlőjük és hálaival fogadjuk Mátyás királyunk szülő városában.

Excellenciát és miniszter társai egy nagy nemzeti ünnep alkalmából tisztelik meg városunkat. Hála és köszönet érte Kolozsvár városára részéről.

Mi tudjuk ezt, hogy mivel tartozik e város a nemzetnek, hogy filléreit ide hozta a kegyelet oltárára, hogy mi abból egy méltó szobrot állított a nagy király emlékének; de tudjuk azt is, hogy mivel tartozik Kolozsvár város a ország hazafias kormányának Excellenciának és miniszter társainak, egyféléül azért, hogy jelentékeny állami segéllyel lehetővé tették Kolozsvár szab. kir. város közönségének, hogy Mátyás király szobrát megalapozták, más felől azért, hogy magas megjelenésükkel ünnepünknek országos jelentőségét emelték.

Hála és köszönet illesse ezért Excellenciát és hazafias kormányát nemcsak Ko-

lozsvár városra, de az igazságos Mátyás király érc szobrának is, nemcsak Kolozsvár város kegyelethe nyílvánul, hanem a magyar nemzet két ősi erénye: a királyi hűség és a haza szeretet nyerneik symbolikus kifejezést.

Vajha az a szellem, a mely az igazságos Mátyás király életéből hagyomány képen réánk maradt, egyesülve azzal az irányzattal, a melyet kormányra lépte óta Excellenciát követésül maga elé tűzött: hogy jog, törvény és mindenek felett igazság érvényesüljön e kazában, tegye e sokat szenvedett nemzetet boldoggá, Excellenciát igazságos hazafias kormányzását tartossá és eredményeiben áldásossá.

Hozta Isten Excellenciát és minter társait Kolozsvárra.

Legyenek szívó köszöntve Mátyás király szülő városában.

Széll Kálmán Miniszterelnök ur Ő Excellenciája és hazafias kormánya sokáig éljenek.

És most engedjék meg, hogy öröm és lelkesedéssel áthatva hazafias lelkesedéssel üdvözlőjem Kolozsvár város törvényhatósága nevében a magyar törvényhozás elnökét és nagyméltósági elnökét a magyar törvényhozás megjelent tagjait.

Kolozsvár városát nem érthette nagyobb megtiszteltetés mint hogy Ő Excellenciája a ház közszereketben álló elnöke gróf Apponyi Albert Ő Excellenciája személyes vezetése mellett ily nagy számban jelentek meg a törvényhozás tagjai.

Fénnyes bizonyossága ez annak, hogy a magyar törvényhozás elnöke összhangzásban a kormány elnökével maguk jelölik az irányt a nemzet fiainak, hogy mivel tartozunk Mátyás király szellemének, az igazságának és a hazafiságnak. Gróf Apponyi Albert Ő Excellenciáját a magyar parlament nagyerőmű elnökét az Ur Isten sokáig őrölse. Éljen!

Riadó éljénzés hangzott fel a polgármester beszéde után, melyre nyomban válaszolt Széll Kálmán miniszterelnök a kormány nevében örömet fejezve ki afelett, hogy éppen neki adatott meg az alkalom e nevezetes ünnepre vezetni a kormány tagjait, hangsúlyozta az ünnep nagy jelentőségét és megköszönte a rokonszenves fogadtatást. Utána gr. Apponyi Albert mondott még rövid, de gyönyörű beszédet, melyben kötelességnek jelezte a maga és képviselő társainak részvétét a nemzeti ünnep és különös örömet fejezte ki afelett, hogy ezt a kötelességet neki is alkalma van teljesíteni. Ugy a Széll Kálmán mint a gr. Apponyi beszédjét óriási éljen riadal követte. Ezután csak nagy nehezen hatolva át az óriási közönség tömött sorai között vonultak ki a miniszterek és képviselők a pályaházból, s hajtottak be a készentartott fogatokon a lakásaikra. Széll Kálmán gr. Beldi Ákos főispánhoz, Darányi Ignác az erdészeti palotába, Wlassics Gyula a tanitónképző intézetbe, Láng Lajos a vasuti üzletvezető Schandl Mihályhoz, br. Fejérvári Géza özv. báró Bánffy Zoltánhoz, dr. Plósz Sándor, dr. Óvári Kelemen egyetemi tanárhoz vannak elszállásolva s egyenesen oda hajtottak óriási kocsisor kíséretében.

Merre a fogatok robogtak, az utvonatokat teljesen ellepő közönség riadó éljénzéssel üdvözölte a minisztereket és képviselőket. Legteljesebb része volt az ovációkban gr. Apponyi Albert házelnöknek, a kit mindenfelől lelkesen éljénztek.

József Ágost kir. herczeg érkezése.

A királyt képviselő József Ágost kir. herczeg a rendes éjjeli gyorsvonattal az ahhoz csatolt pompás udvari kocsin érkezett meg gr. Szapárdy József kamarás segéd tisztje kíséretében.

A királyi herczeg fogadtatására megjelentek a vasuti pályaháznál a katonai körök részéről Probst Emil lovag, tábornasernagy, nagyszabasi hadtestparancsnok, Klobucsár Győző altábornagy, Klobucsár Vilmos altábornagy, kolozsvári honvédkerületi parancsnok, Mörk János lovag altábornagy, Hofbauer Antal tábornok és több törzstiszt.

A kormány részéről kiinn voltak Széll Kálmán miniszterelnök, báró Fejérvári, Darányi, Wlassics, Plósz és Láng miniszterek, továbbá gróf Bánffy György főpohárnok mester, Báró Kemény Kálmán főrendiházi tag, Hegedűs Sándor b. t. t., több főispán, a vármegyék és városi hatóságok képviselői, az összes állami hivatalok küldöttjei, a törvényhatósági bizottság tagjai, az egyetemi tanács dr. Schilling Lajos rector, dr. Lőte József prórektor, dr. Kiss Mór dékán által képviselve. A polgáriak nagybárra magyar díszben jelentek meg.

A pályaház folyosójá, és az elsőszálatyú váróterem délszaki növényekkel és szönyegekkel volt igen szépen díszítve s fényesen kivilágítva.

A perronon volt a honvédezrednek egy díszszázada felállítva a zenekarral együtt.

Általános mozgalom keletkezett mikor a kir. herczeget hozó vonat érkezését jelezték. A vonat csendes léptekben 10 óra 15 perczkor érkezett be. Mire a zenekar eljátszta a Gotterhaltét. Az udvari kocsiból nemsokára teljes huszárnagyi díszben gyorsan kiszállott József Ágost kir. herczeg a kit percekig tartó lelkes éljénzéssel üdvözölt a közönség. A herczeg kiszállta után először is Széll Kálmánhoz sietett s vele kezét fogott. Erre előlépett gróf Beldi Ákos főispán és rövid beszéddel üdvözölte a herczegét, a

ki néhány meleg szóval köszöntöte meg a szíves fogadtatást, ezt követőleg ellépett a díszszázad előtt s kezét fogott a kormány többi tagjaival és a megjelent katonai notabilitásokkal.

Ezután gróf Beldi Ákos főispán bemutatta a kir. herczegnek Szvacsina Géza polgármestert, kivel szintén kezét fogott. Ezután kivonult a pályaház előtti térre, a hol óriási éljénzéssel fogadta a sok ezernyi közönség, s folytonos éljénzések között ült bele báró Fejérvári miniszterrel a város díszfogatjába. Ebben a perczben a Fellegrvár ormán 24 ágyulövés dördült el s ugyancsak 24 ágyulövés hangzott fel, a mikor a kir. herczeg a Bánffy palotában berendezett lakására érkezett.

Az óriási közönség mely az utcákat egészen ellepte az egész uton folyton és lelkesen éljénzte a herczegét, a ki katonás köszöntéssel viszonzotta a közönség üdvözlését. E helyen említiük meg, hogy a kir. herczegnek a pályaház előtt való megjelenésekor az egyetemi ifjuság nagy tömege a Hymnust énekelte s ez megújult többször. a bevonulás alatt is.

Egy másik tömeg a Kossuth nótát s több hazafias dalokat énekel a bevonulás alatt.

Alig hogy a herczeg a lakására érkezett, felvonultak az egyesült dalegyletek lámpionos menetben és a herczeg lakása előtt melyet tengernyi nép lepett el, több dalt énekeltek, majd a honvéd és vasuti zenekar játszott néhány darabot.

A Gotterhalte.

Még se mulhatott el a tegnapi szép ünnepnap e gyászos dal nélkül. A főherczeg megérkezése után a pályaudvaron a katonazenekar rázendített a Gotterhaltéra. Azonban alig kezdett belé, az ezerekre menő közönség elkezdte énekelni a Hymnust oly erővel és lelkesedéssel, hogy a katonabanda hangját teljesen elnyomta.

Szerenád.

Az ünnepségeknek egyik igen szép pontja volt a dalegyletek szerenádja József Ágost főherczeg lakása előtt.

A dalegyletek több ezerre menő közönség jelenlétében igen szépen adták elé a már közölt dalokat Oberti karnagy vezetése alatt.

Midőn a dalosok hozzákezdtek az énekhez, a főherczeg megjelent a Bánffy palota erkélyén s végig hallgatta az összes előadott darabokat. A szerenádban résztvettek: a kolozsvári dalkör, a polgári dalegylet, a kereskedők dalköre, a vasuti dalkör és a munkások dalegylete.

A világlítás.

Már a kora délutáni órákban óriási ember tömeg hullámozott a főbb utcákban. Szűrület felé pedig valóságos torlaszokban tömörültek össze a járókelők. A miniszterek bevonulása után különösen az Unio utca torkolatát szállották meg a torony zenére várakozva. Ez a praktikus és életrevaló ötlet nagyon mély hatást tett a nagyszámú közönségre. Több régi magyar ének eljátszása után kialudtak a torony lámpásai és lassanként szerte oszlott a hallgatóság. E közben öreg este szállt az ünnepi városra és itt is élt folgyultak a mécsesek. Kilenc óra felé teljes pompájában ragyogott a város. A mellékutakban is alig akadt egy-egy ablak, amelyben ne lett volna legalább egy szál gyertya vagy egy pislogó mécses.

A városháza lángtengerben izott, homlokzatán a lobogó évszámokkal: 1440—1490. A New-York szállót sűrűn elborították a színes villany lámpások egészen a torony csúcsáig.

Gyönyörűen volt kivilágítva a vármegyeház, plébánia, kolozsvári Casinó, Jósika ház, de nem maradtak ezek mögött egyetlen ház sem Kolozsvárott.

Valóságos örömmámorban uszott a város. Vidám, jókedvű csoportokban verődtek össze az idegenek, s gyakran lehetett hallani az elragadtatás hangján tett megjegyzéseket.

— Milyen nagyváros!

— Milyen rendezett város!

— Uri közönség van! — mondogatták mindenfelől.

Eközben a Wesselényi Miklós utca és Ferencz József ut mindkét oldalát óriási embertömeg szállotta meg. Ezen az utvonalon vonult be ugyanis ő felsége képviselője József Ágost királyi herczeg.

Lassan teltek a negyedórák, de a közönség csodálatos türelemmel várta, királyának képviselőjét, hogy íranta érzett szeretetének is ragaszkodásának kifejezést adhasson.

Huszonnyé ágyulövés hirdette az udvari vonat érkezését.

És ujjabb ágyudörgések között vonult be a dalás királyi herczeg huszár őrnagyi egyenruhában, Széll Kálmán miniszterelnök jobbán.

A hosszú uton végig elemi erővel tört ki a lelkesedés mindenütt. Nem zavarta azt az őszinte, igaz érzést semmi.

A Bánffy palotában levő lakására hajtott az első hintó, s utána nyomban a kíséret hosszú kocsisora. Az ezerekre menő közönség csak néhol bontotta meg a rendet, de a rendőrség embereinek igazán tapintatos,

szokatlanul előékeny fellépése folytán csakhamar ismét a legnagyobb rendben helyezkedett el a tűzoltók kordona mögött.

Nem sokára föl vonultak a kolozsvári dalárdák Oberti karnagy vezetése mellett és a honvéd zenekar közmunkódásával gyönyörű szereinnáddal tisztelegtek a királyi herczeg ablakai alatt.

Féltékenyítő is elmúlt, a midőn a közönség oszladozni kezdett a Mátyás térről.

Reggel.

Ünnepi kép, valóban ünnepi. Nem szokásos frázis, hanem színvalóság. Minden házon nemzeti lobogó, díszítés, fenyőgaly. A karcsu árbócokzon holló, magyar czimer és lengő zászló. Az utcákon pedig hőmpolyog a nép. Csak az ünnepprontó fellegek nem akarnak oszladozni; olyan szürke az ég, mint a szobrot elfedő lepedő.

Honnan ez a néparadat? Kora reggel van még, mikor az utcák rendezen néptelenek. Most jött? Lehetetlen. Nincs annyi vonat és kocsi, mely ennyi embert hozhatott volna. Három nap óta özönlik be a közönség Kolozsvár falai közé. Százával vannak, kik az utolsó nap nem hajtották párnára fejüket. A vendégek száma meghaladta azt a számot, melyet Kolozsvár befogadhat.

De hát van lelkesedés. És, ugylátszik, a ki lelkesedni jött, nem törődik éjjeli nyugalommal; sem a gyomrával, mert különben előre visszamaradt volna, hogy hátha még egy leveshez sem lehet hozzájutni a kritikus napon? Pedig ez is bekövetkezhettett. Sokan lehetnek olyanok, kik ma pénzért sem ehettek. Mert ma volt a kritikus nap.

A hőmpolygó tömeg csupa ünnepi ruhás ember. Csupa áhitatos ünnepelő. Ez az igazi dicsőség, az igazi feltámadás. Nagy a szeretet hatalma, hogy negyészáz év múlva is uralkodik. Ennyi idő nem volt elég, hogy egy népszerű király emléket elhomályosítja; oly frissen és elevenen él ma is, mintha még a mai nemzedék is ért volna az ő uralkodásából.

Díszítések.

A Wesselényi-utca díszítése nyújtja a legszebb képet. A párhuzamos árboczsor, a hollóval, czimerpaizsszal és lobogóval gyönyörű látvány.

A főter négy szegletén alkalmazott díszítés már kevésbbé stilszerű. Mondhatnók: kissé operetszerű. Az árbóc tetején ülő turulmadár sehoggy sem egyezik, a díszítés alsó felének vásári czifraságával. Jó, hogy csak négy ilyen díszítést alkalmaztak. Többsöt mutat a házak egyszerű díszítése fenyűággal és lobogóval; jobban is illik az ünnep komolyságához.

A tribünök még üresek. Korán foglalja el rajta helyét a hölgyközönség. Mindenki sokat akar látni; senki sem szeretne elkésni. Ezért meg szigorúan a rendszabályok, akár csak a beyrenti Weyner színházban, a hol a későn érkezők orra előtt becsukják az ajtót.

De nem is késik el senki. A tribünök gyorsan telnek közönséggel. A tanuló ifjuság csapatoként érkezik és sorfalat áll a kereszjárdák mellett, mögöttük egymásután foglalják el helyeiket a testületek, míg a kis parkban a leányiskolai növendékeket helyezik el vezetőik.

Nagyobb zűrzavar és összevisszaság uralkodik abban a háromszögben, melyben a szobor áll, mert ott szorosan egymás mellett állanak jobbfelől az országos testületek, rendezett tanácsú városok, állami hatóságok, egyetemek, tudományos akadémia, udvari kíséret; balfelől pedig a királyi kormány, zászlósok, főrendek, képviselők, törvényhatóságok képviselői, míg a királyi sátor és a szobor közt a szoborbizottság és Kolozsvár város törv. hat. bizottsága foglal helyett, a szobor mögött pedig a közreműködő dalárda áll, mögöttük a járda mentén hosszú ifjusági sorfallok.

Mindebben kellő rend uralkodik eleinte. De nemsokára kezdetét veszi az ünnep s nagy mozgolódás mindenfelé, mindenki jobban akar látni, hallani s a rend hamar megbomlik. Különösen a kordonon kívül van nyugtalanság, mert a tribünök s a közönség sorfala minden kilátást elvesz a járdán levő publikum elől. De lassunk mindent úgy, a mint következik:

Az ünnepi mise.

A leleplezési ünnepélyt megelőzőleg a Mátyás királytéri r. kath. főplébánia templomban ünnepélyes istentisztelet tartott reggeli 9 órákor.

Ez alkalomra a templomot s különösen a főoltárt és a szentélyt délszaki növényekkel pompásan feldíszítették.

A mise megkezdése előtt jóval tömegesen vonult a közönség a templomba, mely csakhamar szorongásig megtelt előkelő közönséggel.

A fenntartott helyeket 9 óra előtt néhány perccel foglalták el a kormány tagjai élükön Széll Kálmán miniszterekkel, kivel együtt jöttek. Darányi Ignác, báró Fejérvári, Láng Lajos, Wlassics Gyula és Plósz Sándor miniszterek, gróf Apponyi Albert házelnök a leérkezett főrendek és országgyű-

lési képviselők, a törvényhatóságok, egyletek és testületek képviselői.

Pontban kilencz órákor általános érdeklődés között érkezett meg a király képviselője József Ágost királyi herczeg, a kit a jelen volt notabilitások a részére fenntartott külön helyre kísérték.

Ezt követőleg a harangok zugása közt s a fényes ornatusba öltözött papság által fogadtatva vonult be ibolya színű díszöltönyében gróf Majláth Gusztáv erdélyi r. kath. püspök, a kit beléptekor a zenés énekarok az Ecce sacerdos magnussal fogadták. A püspök folyton áldást osztva vonult fel a főoltárhoz, a hol nyomban kezdetét vette az ünnepélyes hálaadó isteni tisztelet, melyet fényes papi segédlet mellett a püspök maga szolgáltatót.

Mise alatt a Mária énekkar és a semináriumi ifjuság énekkara a zenekar közmunkódása mellett Papp Márton karnagy vezetésével a következő egyházi énekeket adta elő:

Ecce Sacerdos, Kersch F.-től. Vegyeskar. Introitus Gaudeamus omnes, Choral férfiak. Zangl, Szent Lajos miséje, vegyeskar. vonószena kísérettel. Graduale, Benedicta es Choral, Szűz Mária, vegyeskar. Offertorium, Ave Maria, vegyeskar, Liszt Ferencztől. Mise végén Boldogasszony Anyánk, vegyeskar.

A leleplezés.

A Mátyás ünnepek legfényesebb és legmegragadóbb mozzanatát a szobor leleplezése képezte.

A királyi sátor körül fenntartott helyekre már kilencz óra előtt egymásután vonultak fel a különböző egyletek és testületek zászlóik alatt, majd az alább közölt hivatalos küldöttségek tagjai, az állami és más hivatalok képviselői, a tud. egyetem és az összes tanintézetek képviselői stb. A kordonokon kívül már 1 óra reggel óta óriási közönség hullámozott. Hamarosan megteltek a tribünök is előkelő uri közönséggel.

Még a mise alatt tömegesen érkeztek az országgyűlés tagjai mindnyájan festői magyar díszben, tömegesen jelentek meg az összes fegyvernembeli tisztikar tagjai is, úgy hogy már tízfél órákor a fenntartott helyeket mind elfoglalták.

Az ünnepélyes mise háromnegyed 10 órákor véget ért a mise, mire József Ágost királyi herczeg a kir. kormány a gróf Majláth Gusztáv püspök által vezetett papság, a katonai és polgári méltóságok, az országgyűlési képviselők és küldöttségek kíséretében a tengernyi közönség szakadatlan éljen riadalma között gyalog vonult a szoborral szemben felállított királyi sátorba, melyben rajta kívül helyet foglaltak még Széll Kálmán, báró Fejérvári Géza, dr. Wlassics Gyula, Darányi Ignác, Láng Lajos és dr. Plósz Sándor miniszterek, gróf Majláth Gusztáv r. kath. Ferencz József unitárius és dr. Bartók György ev. ref. püspökök. A katonai méltóságok és pedig: lovag Probst Emil tábornasernagy Klobucsár Győző, Klobucsár Vilmos, Mörk János altábornagyok, Hofbauer Antal, báró Salis Samaden tábornokok és a törzstisztek a királyi sátor előtt a jobb oldalon helyezkedtek el, mellettük az országgyűlés tagjai, a törvényhatóságok és testületek, állami, egyházi hivatalok képviselői foglaltak helyet.

A királyi sátor környéke a feltűnően nagyszámú diszmagyar ruhás előkelőségek elhelyezkedése után festői látványt nyújtott.

A leleplezési ünnepély azzal vette kezdetét, hogy az egyesült dalkörök elénekeltek a Szózatot, melynek elhangzása után a királyi kormány nevében Széll Kálmán miniszterelnök lépett a királyi sátor küszöbére és általános érdeklődés között mondta el felavató beszédjét.

A beszédet követő nagy éljénzés elszűnte után József Ágost kir. herczeg messze hallható érezen hangon és a legteljesebb magyarsággal olvasta fel a beszédjét, melyben Mátyás király nagyságát szép szavakban magasztalva a király nevében elrendelte a szobor leleplezését.

Alig hangzottak el a királyi herczegnek viharos éljénzéssel kísért szavai a szobrot eltakaró leplet szétvonták s ekkor látható lett a Mester gyönyörű alkotása.

Az egész közönség riadó éljénzésben tört ki, mindenki látható meglepetéssel szemlélte a művésznek csodálatos alkotását. A körülállók levették kalapjaikat és úgy üdvözölték a nagy király érzébe öntött alakját. Az éljenriadal alig akart elszűnni. Csodálattal vegyes gyönyörűség töltötte el mindazoknak a lelkét, a kik ezt a fenséges műalkotást az első pillanatban láthatták.

A mint a leplet egy pillanat alatt szétvonták, az összes templomokban meghuzták a harangokat s a Fellegrvárormán elhelyezett ágyukból 24 lövés tettek. Majd az egyesült dalkörök énekeltek el a Hymnuszt, mi közben a királyi herczeg Fadrusz mester kalauzálása mellett látható érdeklődéssel szemlélte meg a remek szobrot. E közben a közönség folyton éljénzte a herczegét és Fadrusz Jánost a ki szakadatlan óvációk tárgya volt.

A szemle bevégezése után József Ágost főherczeg a királyi sátorban elfoglalván helyét előlépett Hegedűs Sándor v. b. t. t. a

KOVÁCS L. és Társa

női divatáruházában

KOLOZSVÁR.

NAGYVÁRAD.

Wesselényi Miklós-utca 5 szám.

A t. szülők figyelmeztetjük a közelgő iskolai időnyre dusan felszerelt mébe ajánljuk a közelgő raktárunkat.

Kiemelendő cikkeink a következők: *Leány és fia fehérneműek* (téli tricó árak) *zsebkendők, női, férfi és gyermek harisnyák paplanok, matrácok* és több oly cikkek melyek e hirdetés térszűke miatt nem sorolhatók fel.

Kész női felöltők (confectio) e hó vége felé

érkeznek meg **nagy Választékban.**

Telefon összeköttetési szám 479.

szobor bizottság elnöke mondott beszédet melylyel a szobrot átadta Kolozsvár polgármestere *Szucsina* Gézának gondozás végett. Hegedűs nagy figyelemmel hallgatott beszédjét követő éljenzés után *Szucsina* Géza polgármester szépen kidolgozott határos beszéddel vette át a szobrot a város gondozásába.

Az ünnepélyt az egyesült dalkörök fejezték be dr. *Szöllősy* Attilának „Mátyás király emléke” című hangulatos dalával.

Ezután a királyi herceg a kormánytagjai és a katonai előkelőség kíséretében a tömeg folytonos éljenzés között lakására vonult.

Vendégek.

A Mátyás szobor leleplezésén az egész ország képviseltette magát a kormány, törvényhozás, törvényhatóságok, hivatalok és testületek.

Ezeknek névsorát ezekben adjuk:

Széll Kálmán, Fejérváry Géza, Wlasics Gyula, Darányi Ignác, Láng Lajos, Plósz Sándor miniszterek.

Hegedűs Sándor v. b. t. t. gróf Khuen-Héderváry Károly bár, gr. Szapáry László kormányzó, Rakovszky István állami számvevőszéki elnök, Szabó János gör. kath. püspök, gr. Bánffy György főajtónálló mester, Berzeviczy Albert v. b. t. t., Chester Frank Dyer amerikai konzul.

Zsilinszky Mihály, dr. Mohay Sándor, Bernáth Géza államtitkárok.

Baranyai Oskar, dr. Csáthy Lajos, Fascho Moys Sándor, Gyöngyösi János, Popovics Sándor, Ranny Béla, Szalay Imre miniszteri tanácsosok.

K. Lippich Elek, Papp Elek, Szukaváty István, nárai Szabó Sándor dr. miniszteri osztálytanácsosok.

Dr. Rényi József miniszteri titkár.

A főrendek közül ott voltak:

Kemény Kálmán báró alelnök, Jankovich László gr., Draskovich Iván gr., Bánffy György gr., Wesselényi Béla báró és dr. Jókay Mór.

A képviselők közül:

Apponyi Albert gr. elnök, Dániel Gábor alelnök, Bartha Miklós, Barabás Béla, Bedőházy János, Bay Lajos, gr. Bethlen Sándor, Bogay Mathé, Boncza Miklós, Bakonyi Samu, gr. Bethlen Balázs, Böszörményi Sándor, dr. Darányi Ferenc, Dobiczky Sándor, Eitel Victor Adolf, Eremitis Pál, gr. Esterházy Kálmán, dr. Filöp Béla, dr. Fischer Sándor, Gál Sándor, Halász Zsigmond, gr. Hadik János, Hámory László, Horváth Gyula, dr. Janits Imre, Justh Ferenc, Kubinyi Géza, Komjáthy Béla, Hammerer Ernő, gr. Karátsonyi Aladár, gr. Karátsonyi Jenő, Kristóffy József, Kállay Lipót, László Mihály, Lator Sándor, dr. Lázár György, Lindner Gusztáv, dr. Lurtz Károly dr. Lengyel Zoltán, Molnár József, Mandel Pál, Molnár Jenő, Molec Dániel, Maletinszky György, Nessi Pál, Nyegre László, Oberth Károly, dr. Pekár Gyula, Pildner Ferenc, Pichler Győző, Révai Mór, dr. Sebess Dénes, Sulyovszky Dezső, Széless József dr. Steiner Ferenc, Török Bertalan, gr. Toroczka Miklós, Trauschenfels Emil, Thaly Kálmán, Ugron Gábor, Ugron János, Uray Imre, Visontai Soma, Werner Gyula, Zboray Miklós, Chernel Gyula, br. Petrichovich Horváth Arthur, Papp Elek, Schmidt Károly, Klobusitzky János, Korodi Lajos.

A főispánok közül:

Bausnern Guidó Fogaras m. Gróf Bethlen Géza Torda-Aranyos m. Gróf Bethlen Pál Beszterce-Naszód m. Béli László Nagy-Küküllő. Dr. Csató Zsigmond Csongrád. Déry Zoltán Szolnok-Doboka. Br. Feilitzsch Berthold Szabolcs m. Hámos László Gömör. Hollakay Arthur Udvarhely. Dr. Kállay Zoltán Heves. Br. Kemény Ákos Kis-Küküllő. Gr. Lázár István Brassó. Lukács György Békés. Lit Gyula Hont m. Mikó Bálint Csik. Pótsa József Háromszék. Pogány Károly Krassó-Szörény m. Reiszig Ede Vas m. Sándor János Maros-Torda, Sárközy Aurél Komárom. Gróf Török József Ung. Thalman Gusztáv Szeged. Zákó Milán Versecz. Zeyk Dániel Alsó-Fehér m. Lippich Gusztáv Jásznagykunszólók.

Hadsereg képviselői:

Lovag Probst Emil tábornok, Hortstein Lóthár ezredes, Schaffer Felix főhadnagy a 12. hadtestparancsnokság Nagyszombatból.

Hadfi Imre alezredes II. honvédkerületi parancsnokságtól.

Klobucsár Vilmos altábornagy, Hofbauer Antal tábornok, Szauder Gáspár ezredes a kolozsvári honvédkerület és honvédparancsnokság részéről.

Mörkensteini Mörk János altábornagy, báró Salis Samaden, Rudolf tábornok a kolozsvári közhadsereg képviselőiben.

A törvényhatóságok közül:

Abauj Torna m. — Horváth Mihály os. és kir. kamarás. Alsó-Fehér m. — Szász József alispán, Tóth Miklós árvaszéki elnök, br. Bánffy Kázmír főjegyző. Arad m. — Schill József főjegyző. Bács-Bodrog m. — Pinkovics József osz. képvis. Baranya m. — Jászenszky Ferenc, Országos Lajos. Békés m. — dr. Fábray Sándor alispán, Bajczai Beliczey Géza, dr. Zöldy János. Bereg m. — Uray Imre osz. képvis. Beszterce-Naszód m. — gróf Maldeghem Arthur dr. főjegyző, Kramér Frigyes alispán, Domide Gerászim. Bihar m. — Klobusitzky Béla, Tamásfalvi Thury Ignác, Szunyogh Péter alispán. Borsód m. — Bárczay László, gróf Haller József, Brassó m. — gróf Lázár István főispán, dr. Jekel Frigyes alispán, Hiemesch Ferenc polgármester. Csik m. — Mikó Bálint főispán, Lázár Miklós szolgabíró, dr. Filép Sándor orvos. Csongrád m. — dr. Csató Zsigmond főispán, Herglőz István főszolgabíró, Kiss Árpád, Kiss Zsigmond. Esztergom m. — Frey Ferenc, Kóbek István Sacelláry György osz. képviselő. Gömör m. — Bornemisza László alispán, Samarjai János. Hajdu m. — Rásó Gyula alispán, Kovács Gyula, Veszprémi István. Heves m. — Majzik Viktor alispán, Maletinszky György, Graetl Jenő. Hunyad m. — br. Szentkereszt György képviselő, Mara László alispán, Pogány Béla főjegyző. Jász-Nagy-Kun-Szolnok m. — Lippich Gusztáv

táv főispán, Bagosy Károly alispán, dr. Gorove László képviselő. Kisküküllő m. — Csató Gábor alispán, Boer Elek főjegyző. Komárom m. — Sárközy Aurél főispán. Krassó-Szörény m. — Fialka Károly alispán, br. Bruckenthal Gyula, ifj. Juhos Gyula. Maros-Torda m. — Farkas Albert alispán, Erdődy Sándor főjegyző, Orbán Balázs aljegyző. Moson m. — Egyösy Géza, Hajas Antal, Molnár István, dr. Tállos István, Fischer Imre. Nagy-Küküllő m. — Eitel Victor Adolf képvis., Eisenlohr Ulrich, Gáspár József. Nógrád m. — dr. Szontagh Antal min. titkár. Pozsony m. — Petőcz József főjegyző. Sopron m. — dr. Baán Endre alispán, Bauer Ottó, Németh János. Szabolcs m. — br. Feilitzsch Berthold főispán, Megyery Géza curiai bíró. Szeged m. — Reissenberger Gusztáv alispán, Preda János, Schuster Márton. Szilágym. — dr. Kaizler György alispán, br. Diószeghy Zsigmond polgármester, Balázs Árpád árvaszéki elnök, Kerekes Ernő, Sántha Dezső, Kiss Lajos, Lőrinczy György, Macha Gusztáv. Torda-Aranyos m. — dr. Betegh Miklós alispán, Babics József, dr. Gyertyánffy László. Udvarhely m. — dr. Damokos András alispán, Ugron János, Gyárfás Endre. Vas m. — Bezzerédi István dr. alispán, Szegedy Béla os. és kir. kamarás, Békassy István. Zólyom m. — Ferenczy Ödön th. főjegyző. Pestvármegye, Fazekas Ágost főjegyző, dr. Zolnay Jenő t. főjegyző és Lángos Kálmán elnök.

Budapest székes főváros — Márkus József főpolgármester, Bárczay István, Vossits Károly. Arad sz. kir. város — Kristófy János, Kotsis Lajos. Baja — dr. Hegedűs Aladár polgármester, dr. Reich Aladár képviselő. Debreczen sz. kir. város — Komlóssy Arthur főjegyző, Körner Adolf tanácsos. Győr sz. kir. város — Kiss Ferenc főjegyző, dr. Deák Zsigmond, dr. Fischer Gyula. Hódmezővásárhely — Juhász Mihály polgármester, dr. Endrey Gyula, dr. Imrey József. Kecskemét — Bagó László h. polgármester, Mészáros József, Szegedy György tanácsosok. Komárom — Sárkány Ferenc főkapitány, dr. Gaál Gyula főjegyző, Kacz Lajos tanácsos. Nagy-Várád — Rimler Károly polgármester, Pekánvits Imre, dr. Hóványi Géza, Szokoly Tamás. Pancsova thifj. — Jakó Milán főispán, Mattanovich Adolf polgármester és Szabó János főjegyző. Pécs sz. kir. város — Majorossy Imre polgármester, Neudvich Andor polgármester h. Rech György tanácsos, Dobszay Antal. Pozsony sz. kir. város — Kumlis Tódor polgármester h. Selmech és Bélabánya sz. kir. v. Szatcsay Miklós főjegyző. Sopron sz. kir. v. — dr. Tröpler Kálmán polgármester. Szatmár-Némethi sz. kir. v. — Pethő György gazd. tanácsos, Jánkovics János. Szeged sz. kir. v. — Tóth Gyula polgármester h., Csernovics Agenor, Lichtenecker Gyula. Temesvár sz. kir. v. — Geml József főjegyző és 1 tag. Nemes József th. biz. tag. Újvidék sz. kir. v. — Sztratinikovics László h. polgármester, Versec. — Zákó Milán főispán, Weifert Károly polgármester.

Rendezett tanácsú városok közül:

Vajda-Hunyad — Danila György polgármester, Hajdu Géza rendőrkapitány, Frischholz Árpád tanácsos. Szilágym. — Ajtay Endre dr. főorvos, Weimberger Kálmán, Gencsy Sándor polgármester. Brassó — Hiemesch Ferenc polgármester és Gráf Frigyes főjegyző. Szászsebes Conrát Ottó polgármester és 1 tag. Hátszeg — Muzsnay Béla polgármester, dr. Deák Lajos t. főjegyző, Nagy Ignác tanácsos. Gyulafehérvár — Novák Ferenc polgármester. Torda — Velits Ödön polgármester, Fogarasi József tanácsos. Nagy Enyed — dr. Varró László polgármester. dr. Winkler Albert főorvos. Erzsébetváros — dr. Issekutz Győző osz. gyűlési képvis. Márkovics János b. tag, Török Ferenc. Csik-Szereda — dr. Filép Sándor orvos, Lázár Miklós szolgabíró. Mikó Bálint főispán. Kézdí vásárhely — dr. Török Andor polgármester. Elekcs Béla tablabíró, Kovács J. birtokos, Jancsó Sámuel birtokos, Nagyszében — Drottler József polgármester, Fabritius Gusztáv. Sepsiszentgyörgy — ifj. Gödri Ferenc polgármester ifj. Sass József főjegyző, dr. Dáday Vilmos orvos.

A társulatok, egyesületek, kaszinók közül:

A Magyar Történelmi Társulat: dr. Márky Sándor, Erdélyi Pál, Szádeczky Lajos; A hunyadmegyei Történelmi Társaságot Téglás Gábor, Mailand Oszkár; A Délmagy. Tört. és Rég. Társulatot Cseh Lajos; A Székely Nemzeti Múzeumot ifj. Gödri Ferenc, Daday Vilmos, Málik Loránd; A Magyar Protest. Irodalmi Társaságot Szűcs Farkas, Schmeller István, Kenessey Béla; A Vörösmarty kőrt (Székesfehérvár) Zichy Jenő gróf, Vértessy József; Az Atheneumot Rauschburg Viktor. Az Orsz. Színész Egyesületet Ditrői Mór, Mészáros Kálmán, Márkus József. A Bpest. Árn- és Értéktársulat Horváth Elemér, Sándor Pál; Az Othontól Sebők Zsigmond, Zilahi Dezső; A bpesti Újságírók egyesületét Czilak Lajos és 3 tag; A Vidéki hírlapírók orsz. szövetségét Szávai Gyula, Brájer Lajos, Lenkei Lajos; A bpesti ügyvédi kamarát dr. Fittler Dezső, Bihari Mór, Reik Ferenc; A marosvásárhelyi ügyvédi kamarát Csongvay Lajos, Fenyvesi Soma dr. Sebess Dénes; A brassói ügyvédi kamarát Zakariás János dr; A nagyszékesi gör. kel. érsekségét dr. Roics Eusebius protosyneel és Rosescu Tulius esperes; A Magyar Tudományos Akadémiát Fabinyi Rezső dr. Márki Sándor dr; A Kisfaludy társaságot Hegedűs István dr., Alexander Bernát dr; A Petőfi társaságot Bartók Lajos és Prém József; A Műemlékek orsz. bizottságát gróf Zichy Jenő elnök, Forster Gyula másodelnök; A Nemzeti múzeumot Szalay Imre igazgató; A T. M. K. E.-ét Clair Vilmos, Az Országos Casinót Dessewffy Arisztid; A Nemzeti Casinót Zselénzky Róbert gróf; Az Orsz. magy. képzőművészeti társulatot Teleky Károly, Márk Lajos;

A Nemzeti szalont Erszt Lajos, dr. Róza Miklós; Az Iparművészeti muzeumot Radisics Jenő; A magyar néprajzi társaságot dr. Sebestyén Gyula; Az Országos ipartestületet Zichy Jenő gróf; A Heraldikai és genealogiai társaságot Kövry László, Posta Béla; A Magyarországi Kárpát együletet Márki Sándor, Schneller István; Az M. kir. földtani intézetet Róth Lajos bányafőtanácsos; Az O. M. G. E.-et Teleky Arvéd gróf, Ugron János, Ugron Zoltán képviselték.

Koszorúk.

A szoborra a következő testületek és egyesek helyeztek koszorukat:

A Magyar Történelmi Társulat, Mátyás király emlékének.

A Magyar Főrendiház, Mátyás király emlékére.

A budapesti kir. magyar tud. Egyetem Tanácsa, Dicsőült Mátyás király emlékének Arad szabad kir. város közönsége.

A Kisfaludy-Társulat, A Magyar Renaissance Koronás Fejének!

1902. okt. 12. Kecskemét th. város közönsége, Az Igazságosnak.

A Magyar Nemzeti Múzeum, A tudomány és művészet dicső emlékü pártfogójának.

A Kolozsvári Csizmadia Társulat, Mátyásnak az Igazságosnak.

Debreczen szab. kir. város közönsége 1902. október 12. Mátyás Királynak az Igazságosnak!

A m. kir. Államvasutak Kolozsvári Műhelye és Műhely Keretében Fennálló Vasúti Olvasó és Dalkör, Hódolat A Nagy Magyar Királynak Az Igazságos Mátyásnak Emlékeire 1902. október 12.

Szeben Vármegye, Mátyás Az Igazságos királynak.

Hajdúvármegye közönsége, Mátyás a nagy király emlékének.

Kolozsvármegye, Mátyás király emlékének.

Kolozsvári Casinó, Mátyás király emlékének.

Pozsony sz. kir. város közönsége 1902. évi október 12-én.

Mátyás király örökké élő emlékének, a MÁV. kolozsvári üzletvezetőségének tisztikara.

A kolozsvári m. kir. Erdőigazgatóság, Ki olyan sokszor nyertél a csatán diadalmat érc, márvány és könyv nem hagy enyészni soha.

A MÁV. Altiszti Kör, A nagy király emlékének.

Az Erdélyrészi Állatorvosok Mátyás király emlékére.

Márostordavármegye, Dicső Mátyás király emlékének.

A Vidéki Hírlapírók országos szövetsége. Mátyás király örök nagy emlékének.

Nagyküküllővármegye közönsége. Szamosújvár sz. kir. város, A dicsőséges Mátyás királynak.

A Szt.-József finevelő intézet ifjúsága. Mátyásnak a nép atyjának.

A Kolozsvári Nemzeti Kaszinó, A nemzeti dicsőség képviselőjének.

A kolozsvári hírók, ügyészi, közjegyzői és ügyvédi kar, Mátyás királynak az igazságosnak.

A kolozsvári m. kir. Ferencz József tudomány egyetem, Mátyásnak az igazságosnak, a tudományok apóloójának.

A kolozsvári kegyesrendi Társház tagjai és a r. kath. főgymnasium tanári kara, Az igazságos Mátyásnak.

A Délmagyarorsz. tört. és Rég. Múzeum Társulat, Hollós Mátyás dicső emlékének.

A nagyenyedi Bethlen Kollégium, Bethlen Gábor dicső eszményképének!

Győr sz. kir. város közönsége, a nagy király szellemének.

A kolozsvári ev. ref. Collégium ifjúság, Nyögte Mátyás bus hadat Bécsnek büszke vára.

Kisküküllő vármegye közönsége, Mátyás király szobrára.

A kolozsvári m. kir. dohánygyár összes munkásai, Az igazságos Hollós Mátyás nagy királynak.

Hódolatalt Dés város, A nagy király, a nagy államférfi, a nagy hadvezér hallhatatlan emlékének.

A kolozsvári baptista hitközség, A történelmünk emlékére.

Tanítónőképző-intézet növendékei, Mátyásnak az igazságosnak.

Hős Hunyadiak bölcsőjét őrző Vajdahunyad város közönsége, Mátyásnak az igazságosnak.

Szolnok Doboka vármegye közönsége, Hódolat a nagy, király hallhatatlan emlékének.

Kolozsvári pince egyület, A dicső nagy királynak.

A kolozsvári áll. tanító képezde ifjúsága, A nagy bölcs és igazságos Mátyás király emlékének.

Hunyad vármegye közönsége.

A szatmárnémeti sz. kir. város törvényhatósága, Mátyás király emlékének.

A kolozsvári sütőmunkások szakegylete, Mátyás király örökké élő emlékének.

Brassó vármegye közönsége. Mátyás király emlékére, a magy. kir. cselekedeteit tisztukarától.

Hódolatalt Mátyás király dicsőséges emlékének, kolozsvári keres. akadémia.

A nagy és igazságos Mátyás királynak. A kolozsvári ipartestület.

Az igazságos király emlékének, kolozsvári aut. orthodox izraelita hitközség. Bánffy-hunyai, li ipartestület.

Mátyás király emlékének, Bpest székesfőváros közönsége. Mátyás király emlékének, a kolozsvári Nemzeti Színház személyzete.

Mátyás az igazságos nagy emlékének. Bereg vm. közönsége.

Hódolatalt Mátyás király érc alakjának, a kolozsvári kis- és közép. ker. társulata.

Zálogul hagy szívünkben a haza és szívünk a hazában, a bukaresti magyarság Mátyás király emlékezetének.

Mátyás az igazságosnak, kolozsvári gazdasági tanintézet.

Mátyás király emlékének, a kolozsvári tudomány Egyetemi Kör.

Budapesti ügyvédi kamara. Mátyás király dicső emlékének.

Arad vármegye közönsége. Mátyás király emlékének.

Heves vármegye közönsége. Mátyás király emlékének.

Országos kaszinó 1902. okt. hó 12-én.

Nemzeti nagyságunk nagy királyának, az Emke.

Magyar királyi kormány, Magyarország nagy és dicső királyának.

SZÍNHÁZ.

Szigetvári vértanúk.

A tegnapi este izgalmas volt; izgalmasabb egy premier-nél. A nagy költők mégis hatamasabbak a királyoknál. Mert ime, a kolozsvári publikum elfeledte a családásokat, melyek a szoborleleplezés alkalmából érték és annál lelkesebben ünnepelte Jókait. Legalább volt egy király is az ünnepen. Tiszteletére külön díszelőadást rendezett a színház s a közönség meg is töltötte az ódon épület minden zegzugát, hogy Jókai ünnepése annál impozánsabb legyen. Ez jól van így. Mert hiszen ebben is a magyar szellem diadalát ünnepeltük. A mint Mátyás, a nemzeti király dicsősége világra szóló; világraszóló a Jókai írói dicsősége is. Ez magyarázza meg azt a lelkes hangulatot, melyet Jókai lejtővetele idézett elő. A színházban nejevel együtt jelent meg, hol minden felvonásközben szakadatlan ünnepelés tárgya volt. Az ősz költő alig győzte köszönni első emeleti páholyából a folytonos óvációt. A színtársulat is ünnepelte. Megyery igazgató lelkes beszéd kíséretében babérkoszorút nyújtott át a költőnek, ki válaszában szépen fejtegette azt a nevezetes missziót, melyet a nemzeti színház évek óta kifejt s melyben mindig elől járt. Az előadásnál maga a költő is megvolt elégedve. Szakács Andor Zrinyije erőteljes és minden ízében magyaros alakítás volt. Törölggyi Margit Anna szerepében olyan hangokat szöszlaltatott meg, melyek valóban szívre hatottak. A többi szereplővel külön nem is foglalkozunk. Általában mindenki ambícióval játszott s az előadásban érzett, hogy valami szokatlan dolog galvánisálja a színészeket: a költő jelenléte, ki élénk figyelemmel kísérte az egész előadást. Midőn utóljára legördült a függöny, még akkor is nehezen távozott a közönség; folyton Jókait figyelt, kit zajos óvációkkal kísérték kocsijáig, melyen feleségével lakására robogott.

MINDENFÉLE.

— okt. 12.

— Jókai Mór, mióta Kolozsvárt időzik, állandóan óvációjában részesül. A közönség a hol csak megjelenik, mindenütt zajosan éljenzi. Tegnap a Központi szállodalakása előtt nagy tömeg verődött össze és nem szűnt meg éljenzéseivel addig, a míg az ősz költő meg nem jelent az erkélyen, a honnan beszédet intézett a lelkes tömeghez. Este a színházban szintén lelkesen éljenzte a publikum és mikor előadás után megjelent a szálloda éttermében, a szufoláig tele teremben egyszerre mindenki felállott, a cigány rá zendítette: Isten áld meg a magyart. Jókai meghatva állott asztalánál és midőn vége volt a Hymnusznak a felriadó éljenkekre szívélyesen köszönte meg a közönség tüntetését. A költő fejedelem a hol csak megjelen, mindenütt éljenző tömeg csoportosul melléje és lelkesen ünnepli.

— Toronyzene. A Mátyás ünnepélyek sorában igen megható és szép részlet képezett a főtéri templom tornyában tegnap este hét órakor rendezett toronyzene, melyet a térséget ellepő közönség nagy élvezettel és áhítattal hallgatott. A honvédeknek a tiz kürtőse foglalt helyet a toronynak az Unió utcára néző ablakában, mely ki volt világítva és Papp Márton karnagy vezénylete mellett játsztak el nyolcz darabot.

— Hol vacsoráztak a miniszterek? A miniszterek, az erdélyi főurak társaságában a kolozsvári kaszinóban vacsoráztak tegnap este. Ott voltak a következők:

Széll Kálmán miniszterelnök, br. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, Plósz igazságügyminiszter, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, Apponyi gr. hízelnök. Jelen voltak a vacsorán még gr. Béli Ákos főispán, Hegedűs Sándor osz. képviselő, Wass Béla gr. Bánffy György gróf. Bethlen Bálint gr. Baresay Domokos gr. Bánffy Miklós, Szentkereszt Zsigmond br. Béli Ferencz gr. Béli László főispán. Bethlen Balázs gr. Bethlen Pál gr. főispán, Dézsy Zoltán, Kemény Ákos főispán, Zeyk Dániel, Lázár István gr. főispán (Brassó) gr. Mikes Armin, Miksa Imre. Sándor János főispán, Szabó József Szász-fenes, Szeredeay Aladár, Teleki Domokos gr. Kozárvár, Teleki Ferencz, Toroczky Miklós gr. Wass György gr. Wildburg Aladár br. stb.

A miniszterek kimentek a pályaházhoz már 10 óra előtt.

— A fogyasztás. Kolozsvárra körülbelül ma és tegnap tízezeren érkeztek az ország minden részéből. A vendéglátó Kolozsvár pedig előre számított a nagy fogyasztásra, mert a vághidon tegnap s tegnapelőtt összesen levágtak 73 darab nagy szarvasmarhát 200 drb. jut, 79 drb. juhot és 400 drb. sertést.

— Tűzijáték. A Mátyás ünnepnek során tegnap este 8 órakor a Fellegvár ormán nagyszabású tűzijátékot rendezett Szabó Ferencz piroteknikus. A szebbnél-szebb rőpentyűk és tűzképek pontosan sikerültek és mindenütt óriási közönség gyönyörködött bennük.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felölös szerkesztő és lapfajdonos:

MAGYARY MIHÁLY

Nyitltér.

MAGYAR LESZÁMITOLÓ

és

PÉNZVÁLTÓBANK

erdélyrészi fiókosztálya Kolozsvárt, Mátyás király-tér 29. sz. (Bánffy-palota.)

Foglalkozik minden bankszakmába vágó műveletekkel.

Elfogad betéteket takarékkönyvecskére vagy folyó-számlára (Giro-conto). Leszámitol váltókat, sorsolt értékpapírokat. nyerményeket.

Kölcsönt nyújt értékpapírokra.

Folyószámla-hitelt engedélyez értékpapír-fedezettel, mindenkor a pénzpiac viszonyaihoz alkalmazott előnyös kamatot számítva.

Törlesztéses jelzálog kölcsönöket ad: földbirtokra és bérházakra.

Az intézet különös szult fektet a következő üzletágakra:

Külföldi utalványok (Cheques) eladása és vétele. Értékpapírok, ércépenek és külföldi pénznemek vétele és eladása a budapesti tőzsde napi jegyzései szerint.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár részv. t. K O L O Z S V Á R T.

Elfogad betéteket a legelőnyösebb kamatozás mellett naptól-napig s azokat rendszerint felmondás nélkül fizeti vissza.

Leszámitol váltókat előnyös kamatláb mellett.

Kölcsönöket nyújt értékpapírokra és váltófedezet alapján jelzálog kölcsönöket ad földbirtokra és házakra előnyös kamatláb mellett.

Sorsjegyek — záloglevelek és egyéb értékpapírokra beszerzését valamint a sorsjegyek húzásainak nyilvántartását minden díj nélkül eszközli.

Az összes bank és takarékpénztári üzletekre vonatkozó felvilágosítással szívesen szolgál

Hivatalos órák:

délelőtt 9-től fél 1 óráig.

az igazgatóság.

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel tudatjuk, hogy intézetünk irodai helyiségét

1902 okt. hó 5-fől

Mátyás király-tér 9 sz. I. em.

Báró Jósika-palota a királyi
tábla volt helyiségébe tette át.

Nagyságos asszonyom

Legujabban megjelent **diszes** Veler flanell és ruhaszövet

MINTAGYÜJTEMÉNYEM

szívesen bérmentve küldöm m. t. vidéki és helybeli vevőimnek.
Kiváló tisztetettel

HERSKOVITS J. MOR,

női ruhakelme és vászon áruháza Kolozsvárt, Unió-utca 6.

ÚJ KÁLYHA-GYÁR.

Bátorkodom a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy **saját telkemen, Magyar-utca 15. sz. m. alatt** a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

kályha gyárat

építettem, a hol is **kályhakat** a legszebb, legmodernebb kivitelben és színben is készítek, ugyszintén **Teracotta** (építkezési díszeket) és **Schamot** téglákat is.

Gyáramban bármily **építkezési díszeket és kályhakat** rajz után is, és bármily nagyságban és kivitelben **gyorsan és pontosan** elkészítek, úgy, hogy a legkényesebb igényeknek is képes vagyok megfelelni. **Ugynevezett ó-némot kemence 26—1000 forintig. Dániel kemence 15—60 forintig. Főző kemence 40—600 forintig.**

Minden kemenczét **ugyanazon schamotte anyagból** készítem, mint az eddig **raktáramon volt kemenczék** készíttve lettek, miért is a nagyérdemű közönség, állami, városi és privát hivatalok pártfogásáért esedezem.

Kiváló tisztelettel

KOZEL F. JÓZSEF,
kályha-gyáros.

Üzlet áthelyezés!

Telefon szám 55.

Telefon szám 55.

A „Trylbi-pezső” kizárólagos főraktára.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy több év óta fennálló **fűszer-, bor-, csemege és ásványvíz** kereskedésemet visszahelyeztem a báró Bánffy-palota volt **Reményik Viktor-féle** üzlethelyiségbe. Ezen alkalomból **bátor** vagyok ajánlani a legjobb gyártmányokból: **honi és francia pezsgőt, cognacot, rumokat, théát, Cabos-féle thea-süteményeket, Dessert csukorkákat.** Finom és valódi csemege-, pecsenye- és asztali borokat. Mindenféle söröket. Valódi prágai sonka nyersen vagy főve és Szepességi friss virsli naponta kapható lesz.

Egy jó karban levő fűszer üzlet berendezés eladó.

Kiváló tisztelettel

Jeney Lajos.

3—x.

MÁTYÁS KIRÁLY PEZSGÓ.

Az első erdélyi pezsgőgyár most bocsátja forgalomba francia módszer szerint valódi erdélyi borokból készült

Mátyás király és Favorit pezsgőit.

Minden elsőrangú kereskedésben, kávéházban kapható.

Iroda: Kossuth Lajos-utca 32 szám.

FAVORIT PEZSGÓ.

Országos ünnepélyünkre Kassowitz Fülöp

férfi ruha áruházában

Mátyás király-tér 30 szám a Bánffy-palota mellett.

Fekete szalon ruhákból külön osztály

van berendezve.

Jutányos szabott árak mellett kaphatók:

Frack öltönyök, Smoking öltönyök, Ferencz József öltönyök.

Kanitz Jenő és Trs.

Telefon 426. **Deák Ferencz-utca 6.** Telefon 426.

Ajánlja kitűnő minőségű erdélyi és saját termésű

EGRI BORAIT.

Legelőbb árak.	Az őszi és téli időnyre beérkeztek a legjobb és legmegbízhatóbb áruim. Van szerencsém értesíteni a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani legújabb párizsi modelleimet, selyem, tennisz és gyapjú blousokban selyem, szörme és gyapjú szoknyákban. Kizárólagos nagy raktár Smyrna, Argaman, Axminster és Velvet szőnyegekben. Ágyterítők, csipke függönyök és paplanok.	Gyári raktár: Első minőségű vásznakból. Asztal és ágyneműekből. Menyasszonyi kelengyék a legelőbbtől a legmagasabb árig készen raktáron vannak. Megrendelés szerint bármilyen kényes izlésnek megfelelően pontosan elkészítik. 945. 38—x. Magamat továbbra is a n. é. közönség b. pártfogásába ajánlom kiváló tisztelettel ZSIRAI MÓR fehérmű és kelen-gye áruháza.	Legelőbb árak.
----------------	--	--	----------------

Nemzeti zászlók legelőbb árban.	Fodor József butorgyáros es. és kir. udvari szállító, kárpitos és diszító. BUDAPEST, V. Nádor-utca 2. KOLOZSVÁR, Szentegyház-u. 6. (Status palota) Kolozsvárt, Szentegyház utcai raktáramban állandóan nagy választék saját műhelyemben készült izléses és szolid kivitelben kész ebédlő, háló, szalon, férfi és leány szoba berendezésekből, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig. Teljes lakás berendezések vállalata, rajzok szerint is, szigorúan stilszerű kivitelben. 867. 19—50. Lelkiismeretes kiszolgálás! — Mérsékelt szabott árak! szövetek zászlók és czimerekkel. Kölcsönképen is.	Nemzeti zászlók legelőbb árban.
---------------------------------	--	---------------------------------

Gyár Jókai-utca 4. szám. K O L O Z S V Á R. Raktár Mátyás király-tér 5 sz.

DEUTSCH MIKSA

első erdélyrészi sebészeti műszerek, kötszerek, látszerek, testegyenestő gépek gyára, motor erőre berendezve.

a m. kir. Ferencz József tudomány egyetemi klinikák s a „Karolina” orsz. kórház és az ezzel kapcsolatos Ideg és Elmegyógyászati intézet valamint a „Veres-kereszt” stb. vidéki kórház szállítója.

Hol járó, testegyenestő gépek, fűzők Hessing módszer szerint, mű és végtagok és más e szakmába vágó gépek készülnek, javítás, köszörülés, nickelés gyorsan, jutányosan és kifogástalanul eszközöltetik.

Ujjonnan berendezett üzletében és raktárában villanygépek, irrigateurok, első minőségű Párizsi látszerek, szemüvegek és távosövek, Szolingeni zsebkések és ollók, borotvák, angol és francia köldök has és sérv kötők, gummi harisnyák, Dianna övek stb. dus választékot tart jutányos árban. 894. 12—50.

Gyár Jókai-utca 4 szám. K O L O Z S V Á R. Raktár Mátyás király-tér 5 sz.

ÁKONTZ SÁNDOR Erdélyrészt
legrégibb
Kézimunka, Kötés és Rövidaru Raktára
Kolozsavart, Mátyás király-tér. Saját ház.

Ajánlja
kézimunka ujdonságait
ugyszintén az összes hozzávaló szövet és
fonalait.
Béllés, Peltische, Zsinor, galandok és szabó
kellékekből.
Határozott árak, pontos kiszolgálás.
Videki megrendeléseket azonnal és pontosan
teljesít. 806. 18-50.

Használt kocsik könnyű félfedetű,
jó állapotban, majdnem új, igen csinos
1054 4-5 olcsó árban **eladó.**
Udvari kocsigyártónál.

ERDÉLYI
Természetes aszfalt gyár
Brassó.

Elvállal mindenféle aszfalttiro-
zásokat a legelőnyösebb árak és
feltételek mellett.

I. osztályu 903 10-12.

Természetes Aszfalt.

Gyár: **Noa.**
Iroda: **Uj-utcz 1. sz.**

SANTAL EGGER
gyógyító erejével felfülmulja a köhöfű szerek.
Kipróbált, orvosilag ajánlott
jó szer, hólyag, cső bajknál és minden oly esetben,
hol az orvosok Santal-olajat Copeitvát vagy Cube-
bát ajánlanak. A

SANTAL EGGER

tiszta keletindiai Santal-olaj tartalma miatt
meglehető sikeres hatású az ifjúság bántalmainál.
Az orvosok is kedvelik és rendelik. 1 üveg ára 3 kor.
Videkre a pénz előzetes beküld. után bérn. 340
kor. Csak a törvényesen védett „tigris-fej” védjegy
valódi. Kapható a legtöbb gyógyszerárban.
Fő és székhelyi raktár: „Nádor-gyógyszertár.”

Budapest, VI. Váci-körút 17. sz.

Kapható: Dr. Hintz György, Dr. Adler Rezső,
Halász Jenő, Dr. Czetz Dénes gyógyszerárban Kolo-
zsavart. 119. 23-30.

FELHÍVÁS

a magyar közönséghez!!

Városunk rég sirban porladó nagy szülötte: igazságos
Mátyás király emlékszobrának leleplezésére készülnek. Altalá-
nos és nagy pompával üljük meg a napot, melyen feljűl régi
dicsőségünk multjának emlékei. Az egész magyar haza egygyé
olvad e napon, az emlékezésnek ama napján, midőn Mátyás az
igazságos iránt rójuk le kegyelmeztünk adóját.
Hogy a nagy király emlékeztetése hozzájárulással a
leleplezés alkalmából egy páratlanul szép emlékképet adunk ki.
Ez emlékkép méltó városunk dicső szülötteinek emlékéhez.
Annak ott kell lenni minden magyar ember ház falán: a pa-
lotában mint a kunyhóban egyaránt!

Fadrusz alkotása, Mátyás király szobra Horti Pál jeles
festőművész által festett képről sokszorosított és díszes ke-

MATUTSEK JOZSEF

férfit, nőt és gyermek-csipesz üzlete
Kolozsavart, Főterti Státus-palota 3 sz.

Ajánlja dúsán ellátott általán legjobbnak elismert

Czipő-raktárát a helyi és vidéki
közönségnek. Megrendelések
beküldött mér-
ték vagy lábbeli-minta után a legjobb anyag-
ból és divat szerint lehetőleg gyorsan tel-
jesítettnek.
910. 74-x.

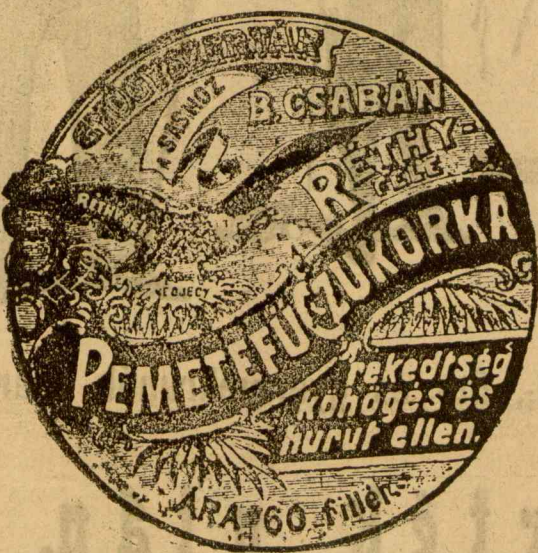
Üzlet eladó
vagy **társkeresetetik.**

Gyulafehérvárt a főtéren 30 év óta
fennálló és nagy vevőkörnek örvendő el-
ső rangu

női és férfi divatkereskedés

családi ügyekért eladó vagy egy fiatal
üzletlárs keresetetik.

Levelek e lap kiadóhivatalához inté-
zendők. 1070. 2-8.

Köhögés és rekedtség ellen nincs job b a
RÉTHY-féle

Pemetefű cukorkánál,
de vásárlásánál vigyázzunk és határozottan
RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok hasznontalan
utánzata van.

Egy doboz ára 60 fillér.
Csak R É T H Y-félét fogadjunk el.

rettel látott el. Nem áldozhatunk tehát méltóbban Mátyás
király emlékének, mintha megszeressük és gyönyörű kivitelben
előállított képet és ezáltal növeljük a szobor alapját, mert a
nyers bevételből 10 százalékot juttat a vállalat a szobor-alaphoz.

Ara díszes matt antik kerettel 90 cm. széles 70
cm. magas 24 korona.

Hogy ezen képeket magának mindenki megszereshesse,
azt nemcsak készpénzért, de részletfizetés ellenében is árussítjuk.

Készpénzfizetés mellett 15% engedményt adunk. Kiseb-
béért, egyszerűbb kivitelben 40 fillért valamint a Mátyás-
szoborra vonatkozó mindenemű művészi kivitelű levelező
lapok alattit cizmél beszerezhetők, de mindezek — az ün-
nepély alkalmával — bármely kolozsavart üzletben kaphatók.

Hazafias tisztelettel

Mátyás király-szobrának képviselője.

Kolozsavart, Ferencz József-ut (Benigni palota.)

Uj kályha raktár Kolozsavart

Deák Ferencz-utca 31. szám (volt Belközép-utca).

Bátorkodunk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy
Kolozsavart, Deák Ferencz-utca 31 sz. (volt Belközép-utca), egy
dus választéku

KÁLYHA RAKTÁRT

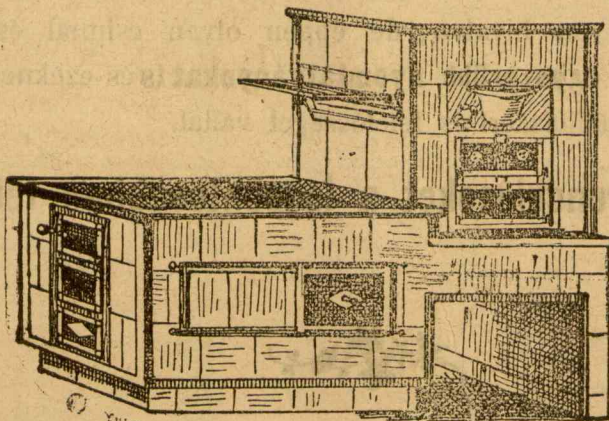
nyitottunk Raktáron tartunk Majolika, Ó-Német homi (Dánia)

kályhakat ugyszintén
takarék tűzhelyeket,
fürdő és kád burkola-
tokat a legegysze-
ribbtl a legdiszesebb
kivitelben.

Elvállalunk kályhák
ujra átrakását és ta-
karítását helyben ugy
mint vidéken a leg-
szolidabb árban.

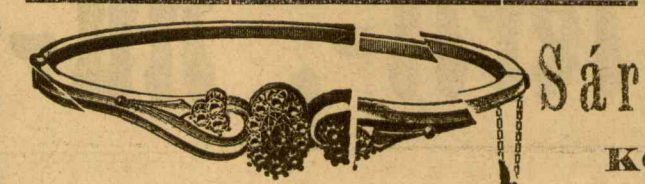
Fő törekvésünk a t.
közönség becses meg-
elégedését kiérdemeln
809. 6-40.

Maradunk hazafias tisztelettel
LICHNOVSKY és BINDER.
A nálunk készült munkákért teljes felelősséget vállalunk.

239. 27-60

Mátyás-király emléktárgyak.

Dusan berendezett raktárban Arany ezüst és drágakő ékszerek, ezüst neműek nagy választékban
valamint régiségek és erdélyi ötvös mű különlegességek.

Külön osztály a legújabb angol, francia, Würtenbergi, Berndorfi különlegességekből
disztárgyak, evő eszközök, kosarak lyrandolok, tálerők, szobrok stb.
a nagyforgalom által. 717. 152.

Rendkívül olcsó árak!!

A ki téli tűzifa szükségletét idejekorán fedezni
kívánja, ne mulassza el

Stotter Jakab tűzifa raktárát

Ferencz József-ut 41 szám alatt,
megtekintni, a hol

4 □ méter I. osztályu bükfka házhoz szállítva 22 K.
4 □ „ válogatott hántott fa „ 24 K.
Teljes 4 □ méter I. oszt. bükfka felaprítva
és házhoz szállítva „ 26 K.
Teljes 4 □ méter válogatott vastag hántott
fa felaprítva és házhoz szállítva „ 27 K.
100 kg kurtára aprított I. oszt bükfka 500
kg-tól felfebb „ 1 K. 50 f.

megrendelhető.
Nagyobb megrendelésnél, megállapodás szerint,
kedvező ártételek feltehetőek.

Telefon szám 237. 7-30

Diszmagyar ékszerek készítése
valamint régi ékszerek renoválása.

Sárga János ékszerész műtővös
KOLOZSVÁRT Mátyás király-tér 13 sz.

Dusan berendezett raktárban Arany ezüst és drágakő ékszerek, ezüst neműek nagy választékban
valamint régiségek és erdélyi ötvös mű különlegességek.

Külön osztály a legújabb angol, francia, Würtenbergi, Berndorfi különlegességekből
disztárgyak, evő eszközök, kosarak lyrandolok, tálerők, szobrok stb.
a nagyforgalom által. 717. 152.

Rendkívül olcsó árak!!

Pontos kiszolgálás!!

BURGER FRIGYES

gyógyáru-, vegyszer- és illatszert üzlete KOLOZSVÁRT, Mátyás király-tér.

A „Karolina országos” kórház „Vörös kereszt kórház”, a m. kir. államvasutak, m. kir. tudomány
egyetemi intézetek, több betegsegélyző pénztár és vidéki kórház gyógyszer- és kötszer szállítója.

Dus raktárt tartok mindennemű e szakmába vágó anyagokból:

Állat gyógyászati szerek
Bel és külföldi gyógyáru különlegességek
Butor tisztító anyagok,
Esetek különféle alakban,
Fényképezési vegyi szerek,
Tolltisztítók és rovarirtók,
Gazdasághoz való cikkek
Gyermekek táp és ápoló szerek,
Gyógyborkok, vaskészítmények,
Gyógyszappanok Berger és Heinrich-féle
Háztartási cikkek, fényesítők,
Italok: Cognac, likőr angol rum,
Orosz theák eredeti csomagokban
Padolat festő és fényesítők,
Szívacsok minden fajtában
Vegyi szerek ipari célokra.

Ajk és arcfestékek, rugok,
Bajuszpedrők, brillantin
Eszék, Földesi, Hajós, Rozsnyai Sihaluszky
féle toilleto cikkek,
Fogporok, fogpaszták, fogkefék,
Hajápolók: hajolajok, hajszesz és pomádék
Hajfestő szerek, Regenerator,
Hercegnő mosdóvíz szepítő ellen
Hőlgyporok zsíros és zsirtalan:
„Amor” a legárlanabb,
Blaha Serail, Herbert, Germandré,
Java, Dobrin, Hermin, Lechner,
Lohse, Kjelhauser pártis,
Simon, Veloutine stb. minden színben.
Illatszóró üvegek és zsacsok.
Illatszerek Atkinson, Bayley
Crown Perfumerie, Gossnell,
Plesse Lubin, Guerlain,
Houbigant, Legrand, Pivoz
Pinaud, Roger & Gallet gyárosok
legújabb különlegességei.

Kölni vizet valódi Johann M. Farina félek
Köröm ápoló szerek, polsioir,
Pipero szappanok minden illatban,
Szájvizek Amor, Grensil, Kothe, Salicyl

Güresér harisnyák,
Gumi ágybetétek színesek,
Gummi övök, (Diana) Pessariumok
Gummi és halhalyag különlegességek or-
vosi rendeltre,
Haskötők méret után
Hőmérők minden kivitelben
Irrigatorok üveg és fémből felszerelve,
Irrigator felszerelések külön
Kötözőszerek: Watta, pólya stb.,
Léghárkák kerek és szegletes
Seb és körtveeszkondók, Catheterek
Sárvkötők méret után
Szopó üvegek felszerelve
Suspensoriumok minden fajtája
Szülésznői eszközök,
Tejsterilizáló készülék Soxhlet tanár féle.

Telefon 250.

Telefon 250.

Gazdaszonyok figyelmébe!

Előírásom szerint gyorsan, olcsón, tisztán lehet mindenféle likört és rumot házilag
előállítani.

Árjegyzékkel szívesen szolgál **BURGER FRIGYES.**

„KRISTÁLY” gőzmosó intézet

KOLOZSVÁRT, szemben a vasuti indóházzal.
TELEFONSZÁM 500. TELEFONSZÁM 500.

A kor legújabb mosó és vasaló gépeivel felszerelve gőz és villanyerőre berendezve a leg-
gyorsabban illetve a legrövidebb idő alatt tisztít azaz mos és vasal női és férfi fehérneműt oly
tisztá szépre, mintha csak új volna.

A díjak rendkívül mérsékelték, árjegyzék kívánatra beküldetik.

A mosásnál tisztán szappan és vizgőz használtatik, mindenféle a ruhaneműidő előtti
rongálását előidéző anyag mellőztetik.

A fehérnemű az intézet saját fogatán szállittatik a gyárhoz és vissza dijmmentesen.

Videki megbízások szintén pontosan eszközöltetnek.

Minden fajta függöny tisztítása igen olcsó árban felelősség mellett elvállaltatik.

Gyártelep a délutáni órákban megtekinthető.

Képviseli: M.-Vásárhelyt Volster Kálmán. M.-Ludason Mandula Farkas. Deesen Papp Jenő.
Brassón Balasy J. keresk. Gy-Fehérvárt Kohn László. Déván Szócs József.

WICHTERLE F. gazdasági gépgyár bizományi raktára.

TELEFON 351.

TELEFON 351.

Van szerencsénk a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy

VASKEREDESUNKET

az ujonnan épített csizmadia társulat házába, Deák Ferencz-utca 25 szám alá helyeztük át.

Raktárunkat megnagyobbítottuk és a mai kor igényeinek megfelelően rendeztük be.
Nagy raktárt tartunk mindenféle rudvasak és vaslemezekben, épület és butor
vasalás, elszigetelő és kátrányos fedéllemezek. Öntött vaskályhák és ta-
karék tűzhelyek, konyha felszerelési cikkek és vasbutorok. Tavota gép-
kenőcs, gépolaj, firniss, por és olajfestékek, lackok, kocsikenőcs és por-
mentesítő olajból stb.

Pontos kiszolgálás és jutányos árak.

Kiváló tisztelettel

BABOS és TÁRSAI.

Műfaragó asztalos és esztergályos műhely

Monostori-ut 70 szám.

Elvállalok és készítek **háló, ebédlő és bolt berendezéseket**, külön egyes berendezési cikkeket rajz vagy minta után **minden stílusban**, legeszkényebből a legnagyobbig, **faragott vagy sima képek** stb. stb. minden e szakmába vágó munkákat és azok javítását pontosan felelősség és a mi fő, a legjutányosabb árak mellett.

Továbbá bátorodom irántam érdeklődő és megrendelőim figyelmét felhívni üzletemre Jókai-utca 2. sz. (Gróf Rhédey ház) a hol értekezni lehet és a hol raktáron vannak **káris rudak, virágoszlopok, kendőtartók, széthuzható czekek, sétatokok, szivarszopkák és pipaszárak** nagy választékban, **hordócsapok és dugók, eső és napernyő** részletek, melyek oda illesztése gyorsan és pontossággal végeztenek, minden itt elősorolt és itt elő nem sorolt eszakmába vágó munkák javításai a legnagyobb odaadással és gyorsan végeztenek.

Kész lobogók és rudak különböző nagyság és a legolcsóbb árak mellett készen kaphatók avagy mérték után megrendelhetők. Mivelhogy mind ezen munkálatok saját vezetésem mellett végeztenek, a hazai iparpártolás szempontjából pártfogást kér alázattal.

GERGELY ISTVÁN, Monostori-ut 70. és Jókai-utca 2. szám.

Császár DávidNői divat és szövet áruaktára
Kolozsvárt, Mátyás- király-tér 23 sz.**Megérkeztek a legújabb**

ősz és téli ruhakelmék színes és fekete, Mosóbarsony nagy választékban. Flanellek, Barchettek, Tenisek, Selyem ujdonságok, Téli kendők, Szőrméruk (Muff, Boa) Tutó és Sofa szőnyegek minden minőségben. **Vászonemű, bélések, Pipere és divatezikek.** 871. 11—25.

Szolid jutányos árak!!

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri Tisztelettel

Császár Dávid.**Neumann M. Kolozsvárt,**

Mátyás királytér 15. szám.

Alapított 1845.

férfi-, fiu- és gyermek ruhák telepe.

Kitüntetve több világ- és országos kiállítason.

Az 1845-ik évben alapított **NEUMANN M** cég, a főszűlt nemcsak a kizárólagosan jeles minőségű szövetek feldolgozására helyezi, hanem a leggondosabb kidolgozás, figyelmes és kitűnő munkáért, valamint minden egyes ruhadarab tartósságáért a kezességet elvállalja.

Az által, hogy a cég az összes bel- és külföldi gyártelepeken a legnagyobb árukészletek vevője, nemkülönben a készáru előállításánál szükségelt munkabeosztásának czelszerű berendezése folytán a t. vevőinek, az **árak olcsósága** tekintetében is, oly előnyöket biztosít, melyeket csakis a legnagyobb mérvben eszközölt „nagybani iparüzem” nyújthat, mely előnyök annál is inkább szembetűnők, mert minden egyes ruhadarabon, a legjutányosabb „szabott ár” számokban jelezve van.

Mérték szerint készitendő ruhák külön osztálya.

Szíves figyelmét bátorodom felhívni magyar brünni és külföldi szövetekkel igen dusan felszerelt raktáromra. Jól iskolázott szabász és munkás személyzetemmel vállvetve ama kellemes helyzetben vagyok, hogy a legmagasabb igényeknek is megfelelhetek.

Tisztelettel kérem a vidéki urakat, szíveskedjenek ittélük alkalmával becses látogatásukkal megtisztelni, hogy róluk pontos mértéket vehessenek, melyet még ha az időben ruházatra nem is lenne szükségök, későbbi szükségletre megőrizhessem.

Sürgős esetben a ruházatok 24 óra alatt mérték után a legjobban elkészítetnek.

A vidéki megrendelésnél legczelszerűbb egy régi, jól testhez álló kabátot, illetve egy nadrágot beküldeni.

Magyarország legnagyobb és legrégibb férfi-, fiu- és gyermekruhák csarnoka

készen és mérték után.

☛ Telefonszám 431. ☛

Fontos tudnivaló!**Becserélés vagy a pénz visszaadása.**

Ha a személyesen vásárolt, vagy postán küldött ruha meg nem felelne, amennyiben az 8 napon belül vissza lesz küldve, s a ruha viselve nem lett és azon igazítások más által nem történtek, készséggel kicserélem **vagy a pénzt visszaadom.**

* *

Szabott árak

minden darabon számokkal vannak feltüntetve.

* *

Központi áruház:

BUDAPEST.

Fiókraktárak:

Debrecen
Arad
Nagyvárad
Temesvár
Zágráb
Belgrád
Fiume
Pozsony
Kassa
Trieszt
Szófia
Sarajevo
Niseh
Pécs, stb.

796.

„Ellenzék” könyvnyomda**„ELLENZÉK” politikai napilap**

KIADÓHIVATALA.

Kolozsvárt,
Deák Ferencz-utca 33. szám.

☛ Telefonszám 233. ☛

IRODALMI MŰVEK
FÜZETEK
HETI LAPOK
ISKOLAI ÉRTESÍTŐK
RÉSZVÉNYEK
ZÁRSZÁMADÁSOK
TÁBLÁZATOK
OKLEVELEK
ÜDVÖZLŐ IRATOK
BALI MEGHIVÓK
TÁNCZRENDEK
KÖRLEVELEK
SZÁMLÁK
CZÉG KÁRTYÁK
ÁRJEGYZÉKEK
NÉVJEGYEK

Ajánlja az újabb időben **gazdagon és a legmodernebb anyagokkal** dusan felszerelt**Könyvnyomdáját,**

mely különösen alkalmas minden olyan nyomtatványok előállítására, melyeknek az izléses külső belbecsét is emelni van hivatva; de éppen olyan csinnal és lehető jutányos árban készít mindennemű **egyszerűbb nyomtatványokat** is és ezeknek nemcsak csinos, hibátlan, hanem gyors előállításáért is felelősséget vállal.

Vidéki megrendeléseket a legpontosabban teljesít.